

KULTŪRINĖ PARASTĖ

Kultūrinis bendravimas

Džiaugiamės, kad gausių laimėjimų pasiekia mūsų pavieniai kūrybingi įvairių sričių asmenys, o taip pat yra sėkmingai besidarbuojančių mūsų kultūrininkų organizacijų. Jų vadovybės jau dabar pradeda planuoti artėjančio sezono darbus. Kiekvienas sam-būris turės savus specialius uždavinius ir planus, bet yra dalykų, kurie turėtų rūpėti visiems.

Išsivijoje nesame labai gausūs, užtat reikia panaudoti kiekvieną galimybę mūsų kenčiančios tautos gerovei. Neužimponuodami skaičiais, mūsšiai gali daugiau veikti savo kultūrinėmis pastangomis. Į planuojamus ateities darbus reikėtų įtraukti ir ryšių plėtimą su didesnėmis šios šalies kultūrinėmis organizacijomis.

Mes turime gana išpūdingai veikiančias sąjungas: rašytojų, žurnalistų, istorikų, gydytojų, architektų, dailininkų, mokytojų, kunigų ir kitų. Tačiau jų ta sėkmingoji veikla daugiau ribojasi savųjų tarpe. Tai gerai, bet būtų svarbu jėgti plačiau. Būtų naudinga jau šio rudens veiklos sezonui priartėjus kiekvienai čia su-minėtų organizacijų parinkti nors po vieną žmogų, kuris palaikytų kultūrinį ryšį su atitinkama amerikiečių organizacija, kita — kur iš palaikytų ryšių su amerikiečių spauda ir kitomis komunikacijos priemonėmis ir trečia — ryšiams su lietuvių spauda.

Ryšininkas, dalyvaudamas atitinkamų amerikiečių sambūrių susirinkimuose, posėdžiuose reikale ieškotų progos iškelti faktų apie kultūrinę prieštą Lietuvoje, apie spaudos draudimą ir užtvenkimą kelio bet kokiam laisvai minčiai iš vakarų, apie mūsų kultūrininkų persekiojimą, beprotamiuose laikymą ir net žudymą, kaip tai yra įvykę su prof. Kazlausku. Tas ryšininkas reikėtų atėjus paskatinti ir kitus savo kolegas dalyvauti atitinkamuose amerikiečių parengimuose su reikiama žodžiu.

Mes jau turime įvairiose specialybose savo žmonių, kurie yra įsigiję vardą ir tarp vietinių atitinkamos srities specialistų. Svarbu, kad jie su tais bendraudami nepasiklystų vien tik savo specialybės atstovais, bet ir lietuviškas kultūrininkais, ieškančiais progos iškelti ir lietuviškuosius reikalus.

Turime vis augantį skaičių lietuvių profesorių kolegijose ir universitetuose. Dailis jų labai gerai reikišiai, tačiau būtų svarbu, kad visi šias pozicijas panaudotų ir Lietuvos reikalui, kaip bendraudami su kolegomis, taip ir atitinkamų paskaitų metu. Apskritai, būtų gerai, kad mūsų jaunieji intelektualai dar daugiau veržtųsi į universitetus. Mums ne tik labai svarbu, kad mūsšiai kuo daugiau išskiltų moksle, bet ir kad daugiau lietuvių tautos kultūrinis ir laisvės reikalus atstovautų svetimųjų tarpe.

Džiugu, kad įvairiose aukštesiose mokyklose mūsų studentai

parodo iniciatyvos rengdami parodas, minėjimus. Artėjant naujiems mokslo metams reikėtų planuoti, kad būtų dar plačiau išvystytas bendravimas visų pirma tarp Baltijos tautų studentų, toliau — tarp pavergtų tautų atstovų. Amerikos studentija žavi-si laisvės idėjomis, priešinga pavergtų tautų priešpauai ir čia gali būti palanki dirva lietuvių tautos siekimus iškelti.

Studijiniams darbams, disertacijoms lauktina, kad mūsšiai daugiau pasirinktų lietuviškas temas. Jiems tai bus dar lengviau, nes dalykas jau bent iš dalies žinomas, medžiaga gali gauti ir iš lietuviškų šaltinių, o šitokia diplominio darbo, disertacijos tema geriau supažindins ir kitų tautų profesūrą su lietuviškais reikalais. Žinomi atsitikimai, kai šitokios studijinės iniciatyvos vedami mūsų išsivijos studentai vyko ir vyks į nuošalesnes lietuvių kolonijas rinkti tautosakos. Tam gaunami net ir vietinių universitetų ne tik pritarimai, bet net ir vienokia ar kitokia finansinė parama, leidimai mokslinė aparatūra pasinau-doti, kas yra gražus laimėjimas.

Gera kultūrinio bendravimo sklaidimo priemonė yra ir mūsų žurnalo „Lituanus“ įvedimas į universitetines bibliotekas bei bandymas sudominti etnine kultūra besinteresuojančius studio-zus. Apskritai, jei mūsų veiksniai siekia politinėmis priemonėmis

Teologinis vitražas su psichologine mozaika

JUOZAS PRUNSKIS

Brangindami grožį, gėrį ir tiesą, šalia dailiosios literatūros mielai sutinkame ir studijines bei pasaulėžiūrinės knygas. Viena iš tokių yra naujai serijoje Krikščionis Gyvenime išspaudos išėjusi „Dievas šian-dien“, kur aptariama Dievo samprata ir Jo buvimas bei žmogaus su Dievu ir be Dievo likimas.

Knygos autorius kun. Jonas Gutauskas gerai pasiruošęs šios rūšies veikalui. Jis Kaune yra pasiekęs teologijos doktoratą, parašydamas disertaciją apie filosofo V. Solovjovo mokslo katalikybės atžvilgiu (— popiežiaus primato klausimu), gi Quebeco Lavalio universitete pasiekė pedagogikos doktoratą, parašydamas disertaciją apie religinį vaiko ugdymą ryšium su jo protine raida.

Kun. J. Gutauskui teko nemažai laiko pašvęsti religinio švietimo ir ugdymo pastangoms, būnant gimnazijų kapelionu Lietuvoje, Vytauto D. universiteto dėstytoju, išsivijoje, Tautinėje

Lietuvos bylą palaikyti gyvą ir viltingą, tai kultūrininkai priva-lo turėti savus uždavinius ir panaudoti kitas priemones, kurios gali būti net veiksmingesnės ir patvaresnės.

J. Pr.

delegatūroje, einant jaunimo auklėtojo ir mokyklų patarėjo pareigas, būnant ateitininkų federacijos dvasios vadu, dėstant Kolumbijos (Medellino) kun. seminarijoje. Jis ir spaudos žmogus — vienas iš Tėviškės Ži-burių steigėjų, eilės laikraščių bendradarbis, vienas iš knygų serijos Krikščionis Gyvenime organizatorių ir redakcinio kolektyvo narių, penketos knygų autorius.

Gaila, kad paskutiniu laikotarpiu tapęs Dehli (Kanadoje) liet. parapijos klebonu, turi savo laiką daugiau skirti parapijos administraciniais ir pasto-riais primato klausimui, gi Quebeco Lavalio universitete pasiekė pedagogikos doktoratą, parašydamas disertaciją apie religinį vaiko ugdymą ryšium su jo protine raida.

Domėdamasis ne tik ontologi-ne tiesa, bet ir psichologiniais žmogaus išgyvenimais, autorius aptaria žmogaus žingsnius nuo Dievo, jo jautimąsi, Dievo nete-kus, ateisto linkimą vieton Dievo nukrypti į tikėjamą medžiagą, protu, likimu, spiritizmu, astrologija ir panašiai. Autorius aptaria ir pergyvenimus grįžtančio į Dievą, jo jaučiamą vi-dinio gyvenimo pilnumą.

Šalia savo paties patyrimo ir psichologinės žmogaus analizės bei ontologinės Dievo būties svarstymų, autorius daug nau-dojosi vokiečių A. Kocho surinkta medžiaga: „Homileti-sches Quellenwerk“ bei kitų tos serijos keliolikos stambių tomų lobynu. Dėl to „Dievas šian-dien“ yra tokia gausi minčių, citatų, pavyzdžių, palyginimų mozaika. Tai margaspalvis teologinis vit-

ražas, kuris pateiks daug me-auklėtojo ir mokyklų patarėjo pareigas, būnant ateitininkų fe-deracijos dvasios vadu, dėstant Kolumbijos (Medellino) kun. seminarijoje. Jis ir spaudos žmogus — vienas iš Tėviškės Ži-burių steigėjų, eilės laikraščių bendradarbis, vienas iš knygų serijos Krikščionis Gyvenime organizatorių ir redakcinio kolektyvo narių, penketos knygų autorius.

Gaila, kad paskutiniu laikotarpiu tapęs Dehli (Kanadoje) liet. parapijos klebonu, turi savo laiką daugiau skirti parapijos administraciniais ir pasto-riais primato klausimui, gi Quebeco Lavalio universitete pasiekė pedagogikos doktoratą, parašydamas disertaciją apie religinį vaiko ugdymą ryšium su jo protine raida.

Domėdamasis ne tik ontologi-ne tiesa, bet ir psichologiniais žmogaus išgyvenimais, autorius aptaria žmogaus žingsnius nuo Dievo, jo jautimąsi, Dievo nete-kus, ateisto linkimą vieton Dievo nukrypti į tikėjamą medžiagą, protu, likimu, spiritizmu, astrologija ir panašiai. Autorius aptaria ir pergyvenimus grįžtančio į Dievą, jo jaučiamą vi-dinio gyvenimo pilnumą.

Šalia savo paties patyrimo ir psichologinės žmogaus analizės bei ontologinės Dievo būties svarstymų, autorius daug nau-dojosi vokiečių A. Kocho surinkta medžiaga: „Homileti-sches Quellenwerk“ bei kitų tos serijos keliolikos stambių tomų lobynu. Dėl to „Dievas šian-dien“ yra tokia gausi minčių, citatų, pavyzdžių, palyginimų mozaika. Tai margaspalvis teologinis vit-

NAUJA HUMORISTINĖS POEZIJOS KNYGA

Dr. Aliūnas (Aloyzas Baronas) paruošė spaudai naują humoris-tinės poezijos rinkinį „Alijošiaus lapai“. Tai jau bus trečias jo humoristinės poezijos rinkinys. Anksčiau iš spaudos išėjo „Vale-rijono lašai“ ir „Trejos devyne-rios“. Naujoje knygoje bus še skirčiai: Kultūros krizė, Pagundų obuoliai ir Balanos gaidynė.

DRAMOS IR OPERA

Anatolijus Kairys ruošia ke-lėtą naujų dramų. Pagal jo libre-tą „Lakšutės meilė“ komp. J. Gaidelis jau sukūrė ir suorkest-ravo vieno veiksmo operą. Svarstomas šios ir operos „Juo-di laivai“ (žodžiai A. Landsber-gio, komp. Kačinsko) pastaty-mas Chicagoje.

NAUJAS B. AUGINO POEZIJOS RINKINYS

Poetas Balys Auginas, gyve-nantis Clevelande, Ohio, paruo-šė spaudai naują eilėraščių rin-kinį „Žydinti dykuma“.

pzv. 29 psl.: „Ateizmo krikščio-nybės kritika“ posakyje taip ir neaišku, kas čia ką kritikuoja: ateizmas krikščionybę, ar krikš-čionybė ateizmą. Autorius įveda naują tvarką įtraukų citavime: pradedama brūkneliu, baigia-ma kabutėmis. Tai rašyboje ne-įprasta, bet ir šioje knygoje ne-silaikoma vienodumo. Kalba rū-pestingai peržiūrėta Vl. Kulbo-ko, bet yra pasilikusių keletas korektūrų klaidų.

Tačiau tai vis smulkmenos. Veikalas įdomus, daliai išleis-tas, laiku išėjęs ir bus daugelini labai naudingas. Savo pobūdžiu jis bus įdomus visokio išsilavi-nimo ir visokios padėties žmo-nėms. Reikia pasidžiaugti, kad serijoje Krikščionis Gyvenime tokie veikalai leidžiami.

DAIL. A. VALEŠKA KURIA VITRAŽUS

Dail. A. Valeška kuria skal-dyto stiklo vitražą „Nuėmimas nuo kryžiaus“. Paskutinių laiko-tarpiu dail. Valeška daugiau dir-ba vitražų srityje. Prieš tai vie-nai Kalifornijos bendrovei, jų reprezentaciniam ofisui sukū-rė skaldyto stiklo vitražą, sim-bolizuojantį filmus, susisiekimą, į kompoziciją įjungdamas sritis, kuriomis bendrovė užsiima.

KOMP. V. JAKUBENAS VYKOMINGE

Kūrybingas kompozitorius Vla-das Jakubėnas atgaivos ieškoda-mas išvyko į Medicine Bow Mountains, Stony Range, Wyom-inge, netoli Colorado sienos, kur žmonos globoje atostogauja, dai-liai apsigyvenęs palapinėje džiau-giasi įkvėpimą žadinančia gamta.

MOTERŲ DAILININKŲ PLANAI

Lietuvių moterų dailininkų sąjunga planuoja didžiulę jung-tinę parodą Chicagoje 1974 me-tais, o šiemet, rugsėjo mėnesio gale, Jaunimo centre turės stu-dijos darbų išpardavimą labai prieinamomis kainomis, kad dai-lininkės turėtų daugiau lėšų da-žams ir drobėms. Bus tapybos darbu, grafikos, keramikos. Da-lyvaus daugiau kaip 20 dailin-nikių.

RUOSIA NAUJĄ LIETUVOS VYSKUPŲ RELIČIŲ TOMĄ

Prof. kun. Paulius Rabikaus-kas, suredagavęs pirmą Lietuvos vyskupų reličijų tomą, apiman-tį Vilniaus ir Žemaičių vyskupų pranešimus Sventajam Sostui, dabar ruošia spaudai antrąjį to-mą, kuriame bus Seinų, Livoni-jos, Minsko, Lucko ir Mogilia-vo vyskupų pranešimai Romai. Kun. dr. P. Rabikauskas šv. Gri-galiaus universitete Romoje dėsto diplomatikos ir paleogra-fijos (senųjų raštų) kursų ir tam universitete yra istorijos fakulteto dekanas. Šiemet šven-čia sidabrinį kunigystės jubile-jų.

ARTEJA PARODŲ SEZONAS

Rudenį Čiurlionio galerijoje prasidės individualių parodų se-zonas. Numatomos parodos dai-lininkų ir skulptorių: Alfonso Dargio, Ed. Valaičio, grupės grafikų, New Yorko dailininkų sąjungos, tradicinė Vasario 16 paroda, Vyt. Virkau, P. Alek-sos, A. Valeškos. Atsirast parodų ir daugiau. Jas grupuoja gale-rijos direktorė dail. V. Balukie-nė.

Kiekvienas kūdikis yra Dievo siunčiama žinia, kad Jis dar nėra nusivylęs žmonėmis.

— Rabindranath Tagore

RAUDA

A. a. poetui Jonui Aisčiui

Herr: es ist Zeit.
Der Sommer war so gross...
Reiner Maria Rilke

Užgeso jau žvaigždė, kur man tiek metų kelią rodė,
Paliko ji mane paklydusį juodoj tamsoj nakties.
Ir veltui laukiau iš kitur aš žodžio kupino paguodos,
Bet sielvartas tau jau nebegraus širdies

Bet kas atstos tavę man? Ar Lermontovas? Ar Rilke?
Jau sielvartauti man savęs reikės vienam.
Išmokęs mus platanus ir drugelius mažus pamilti,
Aiman, tu palikiai mus tarp erškečių, aiman...

Kai tiek vilyčių širdį kenčiančią susmaigė,
Numirti lengva, tik gyvent sunku.
Tavo žodžio krivina auka nuplovė sielą, kad ji būtų baltesnė už sniegą,
O mums čia karštos ašaros vis degina akis, bet širdyje kartu.

Ateis kiti laikai, bet naujas genijus jau nebepakartos tavo žodžių,
Nauja širdis nebepajėgs virpėti ir dainuoti mžmogintoj buity...
Užgeso jau žvaigždė, tiek metų kelią rodžiusi,
Ir mūsų Viešpats to kelio galą laikys, kaip viską, paslaptį.

Nors tavo žodžiai amžiams liks, bet nemėlynuos tokia skaisčia spalva šilai, nei marios.
O mums teks eiti ne tuo, ne tuo, kitu keliu...
Tai pabaiga graudžios, bet, Viešpatie, gaivinančios pastoralės,
Nes neišsakyti tavo žodžiai bus mirę į pasaulį pakeliui.

Medardas Bavarskas

1973. Turistės iš koksio stebi Niagaros krioklį.

Nuotr. V. Maželis

Stasio Raštikio atsiminimai

KAZYS ALISAUSKAS

(Tęsinys iš praeito šeštadienio)

Birželio 16 ar 17 d. (gerai nepamenu) užėjau pas gen. štabo pulk. Čepą-Čepauską į namus. Jisai jau buvo paskirtas Krašto apsaugos viceministeriu. Radau jį susirūpinusį. Besikalbant apie paskutinius įvykius Lietuvoje, pasakė: "Tai nėra okupacija, bet tik Sovietų Rusijos igulų sustiprinimas Lietuvoje. Jėgos nukreiptos ne prieš mus, jie (reiškia rusai) nebesako prieš ką, bet savaime suprantama, kad prieš vokiečius..."

7. 1940 m. rugpjūčio 27 d. komisarių tarybos pirmininkas Gedvila pasakydė: "Krašto apsaugos ministerijos vyriausiąją likvidacinę komisiją". Šios komisijos pirmininku buvo paskirtas div. generolas V. Vitkauskas, nariams brigados generolas A. Čepas-Čepauskas ir raudonosios armijos atstovas, generolas majoras Šliomin. Šiai komisijai, komisarių tarybos nutarimu, buvo duotas uždavinys: Lietuvos kariuomenę performuoti į raudonosios armijos lietuvių korpusą. Aprūpinimą laikinai paleikant Lietuvos tiekimo įstaigų žinioje. Tuo metu gen. St. Raštikis buvo Aukštosios karo mokyklos vir-

Vitkausko ir rusų generolo Šliomin nurodymus, tačiau reikėd ir savą iniciatyvą, nors labai atsargiai. Kaune ir apylinkėse buvo likę Lietuvos kariuomenės dirbtuvės ir sandėliai, į kuriuos savo ilgus nagus jau kišo rusai. Lietuvos kariuomenė buvo jau perkelta ir reformuota. Tebėliko ją tik politiniai indoktrinuoti — sukomunizinti, kas rusams labai sunkiai sekėsi. Sandėliai ir dirbtuvės ypač rūpėjo rusų XI armijos štabui, kuris buvo Kaune. Šios armijos atstovas generolas Šliomin buvo ir likvidacinės komisijos narys.

Gen. St. Raštikis ir kiti komisijos nariai iš esamų sandėlių ir dirbtuvių tiekė lietuvių dalims ir net civilinėms įstaigoms viską, kas tik ko prašė, dažnai net siūlydavo pasiimti. Tiekiant reikmenis, stropiai buvo žiūrima atskaitomybės, kad kartais rusai neprikibty. Toks administravimas nepatiko rusams. Nors tikrų duomenų nėra, bet tenka manyti, kad rusų gen. Šliomin apie tai pranešė į Rygą, kur buvo rusų vyriausias štabas Pabaltijo kraštams. Staiga spalio 17 d. buvo gautas įsakymas iš Rygos K. A. M. vyriausią likvidacinę komisiją kuo

karo archyve paskelbti dokumentai apie kariuomenės likvidaciją ir spaudoje daug buvo rašoma šiuo klausimu, tačiau piktos valios žmonės be jokio pagrindo vis dar rašo ir kalba, kad generolas St. Raštikis likvidavo Lietuvos kariuomenę. Nekreipčiau į tai nė dėmesio, jeigu tai darytų rusai bolševikai, bet tai daro savieji, kurie dar švęsė laiko dideliais patriotais. Noroms nenoroms tad ir kyla klausimas: ar gen. St. Raštikis daugiau nukentėjo nuo priešių, ar nuo sąjūčių? Prisimenu, kaip kadaise buvo niekinamas pirmasis mūsų kariuomenės vadas gen. S. Žukauskas. Panašią tragediją tenka pergventi dabar ir priešpaskutiniam Lietuvos kariuomenės vadui gen. St. Raštikiui. Bet kaip istorija išteisino pirmąjį mūsų kariuomenės vadą gen. S. Žukauską, taip išteisins ir priešpaskutinį — generolą St. Raštikį.

8. Iš istorijos žinome, kad XVIII amžiaus pabaigoje Rusijos, Vokietijos ir Austrijos valstybės susitarė ir pasidalino Lenkijos—Lietuvos respubliką. Istorija vėl pasikartojo. Po pirmojo pasaulinio karo sustiprėjusios Rusijos ir Vokietijos valstybės slapta susitarė dar kartą pasidalinti Lenkijos ir Pabaltijo valstybes. Suokalbinių susitarimų sąlygos mums nebuvo žinomos, nugarstos vien tik užuominos. Jokia asmenybė, jokia vyriausybė, partija ar sąjunga tada negalėjo Lietuvos išgelbėti. Jeigu prie vyriausybės vairo būtų buvę kiti asmenys, gal jie ir kitaip būtų manevravę, gal žaidžios būtų buvę mažesnės, bet gal dar ir didesnės, tačiau rezultatas Lietuvos valstybėje būtų buvęs toks pat liūdnas. Tad ir spėlioti neverta.

Blogo Lietuvai niekas iš tuometinės vyriausybės narių negėdė ir nenorėjo. Ištartinai tik elgesys pasilieka generolo V. Vitkausko. Nors daug apie tai rašyta ir paskelbta atsiminimų, bet dar vis trūksta aiškių duomenų. Nėra žinios, kokius nurodymus — direktivas gavo iš Merkio gen. V. Vitkausko, išvykdamas į Gudagų pas rusų generolą Pavlovą ir t. t. Trūksta žinių, reikalingi dar tolimesni ir tikslesni tyrinėjimai, kad galima būtų pasakyti, kalbant apie Vitkauską, ar tai buvo apgalvota išdavystė ar tik lėpšiškas.

Aplamai, kalti čia visur ne lietuviai, bet rusai—bolševikai. Nesuaprantama, kodėl daug kur niekinami vien savieji ir linkstama nutylėti priešą. Savųjų kaltinimų priėmoma keliolika šimtų puslapių, o apie priešą tik keliolika eilučių.

Raštikio pirmom dviem knygom

Lietuvos karo aviacijos šventėje Kaune 1937 m. Iš k.: p. Raštikienė, gen. Raštikis, gen. Gustaitis, gen. Černius. Antroji eilė su avėčiais Latvijos karininkai ir plk. Tumas.

Kultūrinė Kronika

ATVYKSTA SKULPT. MONČYS

Skulptorius Antanas Mončys, tvykęs į Kanadą, viešėjo pas skulpt. J. Banį Torontę. Šią savaitę atvykęs į Chicagą, čia turės susitikimus su mūsų dailininkais.

VL. KULBOKAS APIE LITERATŪRINĘ KRITIKĄ TREMTYJE

Vl. Kulbokas parašė studijinę knygą "Lietuvių literatūrinė kritika tremtyje". Veikalas stambesnis, atiduotas Lietuvių katalikų mokslo akademijai išleisti. Akademijos leidinius beruošdamas spaudai ir jų spausdinimą prižiūrėdamas bei jų paskleidimą planuodamas daug darbo įdėda prof. dr. A. Liutima, akademijos pirmininkas.

TAPYBA LIAUDIES DIRBINIŲ RAŠTAIS

Dail. Vanda Balukienė piešia kūrinius, panaudodama liau-

dies audinių raštus. Ateinančiais metais planuoja šios rūšies kūrinių parodą.

RYTŲ LIETUVOS SVIETĖJAS

Siemet sueina 80 metų, kai mirė daug pasidarbavęs Rytų Lietuvos švietimui kan. Kleofas Kozmianus. Kilęs iš 1863 metų sukilėlius rėmusios šeimos, įsventintas kunigu darbavosi arti 30 m. Kupiškį. Daugelį parapičių išmokė skaityti, suorganizavo tais laikais retą chorą, ragino tėvus neleisti vaikų į rusinimo mokyklas. Vazinėdamas po kaimus, aprūpindavo gyventojus popieriumi, plunksnomis, pats mokydavo rašto, nemažai prisidėjo, kad Kupiškio apylinkėse paplito lietuvių tautiniai drabužiai. Pas jį svedė avosi Ant. Baranauskas, su kuriuo, išvykę į kamus, skaitydavo Anykščių šilėlį liaudžiai. Eilė jaunųjų padėjo išeiti į mokslus, jų tarpe ir prof. P. Matulionis. Mirė šir-

pasirodžius, spaudoje tilpo daugybė recenzijų. Eilė asmenų tai buvo proga išlieti savo pyktį. Rašė asmenys, mėgstantys kitiems nurodymus post faktum duoti, dėdamiesi gerai politikos, karo taktikos ir strategijos žinovais. Vienas švedas pereito karo metais yra pasakęs: "Blogai yra politikuojantis generolas, bet už vis blogiausiai yra generolaujantis politikas". Tokių generoluojančių politikierių turime daug, jie ir rašė St. Raštikio knygų piktas recenzijas. Rašyti ir savo nuomonę reikėti kiekvienas turi teisę, bet nereikia iškraipyti įvykių eigos ir prasiimti nebūtinai dalykų, kitus murzinant. Murzinimai ir niekinimai sąvųjų Lietuvai laisvės neiškovojo, bet tik tai kovai pakenkė.

9. Visose trijose Raštikio atsiminimų knygose, geriausiai patiko vietas, kur įsiai gina Lietuvos kariuomenę nuo priekaištų. Aprašė Lietuvos kariuomenės kovas dėl Lietuvos laisvės ir vėliau taikos metais padarytą pažangą. Malonu, kad ir vyresnio amžiaus sulaukęs, 1919 metų nepriklausomybės kovų dalyvis liko tvirtas ir ištikimas savo tautai ir kariuomenėi. Nepalūžė, nežūrint jam padarytų piktų ir nepagrįstų priekaištų.

Raštikis rašo: "Jei ateityje norėsim turėti savo nepriklausomą valstybę, tai turėsim ir savo kariuomenę... Jei mes patys nenorėtume, tai kiti priverstų mus ją turėti". (Žiūr. Kovos dėl Lietuvos, II dalis, psl. 402).

Pasaulis priklausė, priklauso ir priklausys tvirtiems. Jeigu ateities Europoje ir nebus visai suvereninių valstybių, bus federacija, tai joje ir mūsų balsas turės tik tiek reikšmės, kiek mes būsim tvirti ir vieningi.

"Kada ateis visos tautos taip laukiama išlaisvinimo valanda, nežinome ir negalime žinoti. Gal dar turėsim pakankamai laiko pasiruošti... bet gali būti ir atvirkščiai". (II dalis, psl. 650). Taip rašo Stasys Raštikis, ragina susirūpinti ir ruošti. Patarimas nuosirdus ir teisingas. Nepriklausomos Lietuvos valstybė buvo suspausta į siauras ribas tik dėl to, kad nebuvo daug kam pasiruošę. Bet ir pasiruošti

dies liga Woerishofene, Vokietijoje, kur dabar yra lietuvių vyskupo centras.

RUSAS REZISIERSUS VILNIUJE

Vilniaus rusų dramos teatro vyriausio režisoriaus paskirtas J. Chigerovič, o direktorium — N. Trusov. Okupantai pačioje Lietuvos širdyje įsitaikė savo teatrą, tuo tarpu niekada neteko girdėti, kad tūkstančiai lietuvių, išvežti į tolimas Sovietų Sąjungos sritis, galėtų turėti savo teatrą ar pastatyti savo vaidinimėlių. Kultūrinė kolonizacija okupuotoje Lietuvoje labai stipri.

DAILININKŲ KELIONĖ EUROPON

Dail. Irena Mitkutė ir dail. Raminta Baukytė kelionėje po Europą stengėsi susipažinti su įvairių miestų meno turtais muziejuose.

Etnografo - menotyrininko

Klemenso Čerkulėno 60 metų suaktis paminėta ok. Lietuvos spaudoje. Sukatuvininkas dirba pedagoginį darbą aukštosiose dailės mokyklose. Labai vertingi jo straipsniai lietuvių liaudies meno, ypač architektūros temomis. (E.)

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-610a ir California
Pirmad., antr., ketvirtad. nuo
6 iki 7:30 val. vakaro
Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val.
Trečiad. ir penktad. uždaryta
Ofiso telef. 476-4012
Rezid. tel. WAibrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ALAPUMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Tel. — 695-0538
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Route 58 — Elgin Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street

Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet.
antr., penkt., 1-5, treč. ir šešt. tik
susitarus

DR. AN. RUDOKO KABINETŲ PERMĖ
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir
ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penkt.
10-4, šeštadi. 10-3 val.

Ois. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6961

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR
EMOCINIS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. — GI 8-0873
DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGŲ
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei ne
atsiliepa, skambinti MI 8-0901

TEL. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė Akijų Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-2220
Namu — rezid. — PROspect 8-9081

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antr., ketvirtad. ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8
val. vak., šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ois. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street

Val. kasdien 1-3 val. ir 4-7 p. p. ir 6
iki 8 val. Trečiad. ir šeštadi. uždaryta

Visi telefonai 652-1281
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečiad. ir
šeštadi. tik susitarus

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniai 12 iki 4 val. popiet

Tel. REllance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvių gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3925 West 59th Street
Val. pirmad., antr., ketvirtad. ir penktad.
nuo 12-4 val. p. p. 6-8
val. vak. šeštadi. 12-2 val. p. p. ir
trečiad. uždaryta

DR. NINA KRAUCEL
KRIAUGELIONAITĖ
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave.
Tel. WA 5-2670, neatsiliepa skambinti
471 0995 Valandoms pagal susi-

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki
3 v. popiet. Trečiad. ir šeštadi. nuo
10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rezid. telef. — 239-2919

Ofiso tel. 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirmad., antr., ketvirtad. ir penkt.
nuo 3 val. popiet iki 7 v. vak. šeštad.
nuo 9 v. ryto iki 11 val. ryto — tik
susitarus

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149

Tikrina akis. Pritaiko akinus ir
"contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Užsaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
5159 South Damen Ave.
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7691
Valandos tik pagal susitarimą.
Trečiadieniai uždaryta.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR PROSTATO
CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antradi. nuo 1-4 popiet
ir ketvirtad. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REllance 5-4410
Rezid. GROvehill 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val.
iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.
antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p.
ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
TEL. — 925-8296

Valandos: 2-8 v. v. penkt. 10-12
ryto ir 2-8 val. vak. šeštadi. 1 iki
4 val. vak. Treč. ir šeštadi. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223

Ofiso val. Pirm., antr., treč. ir
penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8
v. v., šeštadi. 2-4 val. popiet ir kitu
laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street

Val. pirm., antr., ketv. ir penktad.
2-4 ir 6-8. Treč. ir šeštadi. uždaryta

Tel. PROspect 6-0400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VAKAS)

GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val. pirm., antr., ketv. 6-8 val.
vak., penktad. ir šeštadi. 3-4 popiet
ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. Ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street

Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštadi. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road

Ofiso tel. 767-2141; namų 636-4850
Val. pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8
penktad. 2-6. Šešt. pagal susitarimą

Perskaite "Draugą", duokite
j kitiems pasiskaityti

Aukštosios karo mokyklos II laidos lektoriai ir klausytojai. Pirmoji eilė iš k.: plk. Zaskievičius, plk. Žilys, plk. Karvelis, plk. Raštikis, plk. Kiršinas, mjr. Motieka, plk. lt. Valiusis.

šininku, ir jo pavardė komisarių tarybos nutarime visai neminima.

Rusai spaudė greičiau likviduoti Lietuvos kariuomenę ir perkelti ją į rytinę Lietuvos dalį, daugiausia į Vilnių. Rusams rūpėjo užimti mūsų kareivines, nes artinosi žiema.

Korpuso įsteigimui ir persikėlimui į rytinį Lietuvos pakraštį vadovavo gen. V. Vitkauskas. Jisai, kaip krašto apsaugos ministeris, turėjo čia didelės teises. Rugšėjo mėn. pradžioje per keletą dienų kariuomenė buvo perkelta ir suformuotas 29-tas lietuvių korpusas, kurį rusai vadindavo "teritoriniu korpusu". Kariuomenės dalims buvo įsakyta du trečdalius turto pasiimti su savimi ir vieną trečdalį turto palikti kareivinėse. Kareivines tuoj užėmė rusai. Rusai gavo geras patalpas, lietuviai labai blogas. Visos geresnės patalpos Vilniuje ir apylinkėse buvo užimtos rusų. Teko tylėti ir kentėti.

Likvidavus kariuomenę ir įsteigus korpusą, gen. V. Vitkauskas buvo paskirtas šio korpuso vadu ir pasiilko Vilniuje. Į Kauną atvykdavo retai. Taipgi Vilniuje pasiliko ir brigados generolas Čepas. Gen. St. Raštikis buvo paskirtas į karo mokyklą, kuri persikėlė į Vilnių. Rugšėjo mėn. pabaigoje gen. St. Raštikis atvyko į Vilnių ir nuėjo į karo mokyklą, bet generolas Vitkauskas rugšėjo 26 d. sugrąžino jį į Kauną ir paskyrė į likvidacinę komisiją. Nors gen. St. Raštikis nenorėjo ten vykti, bet, gen. Vitkauskui nenusileidžiant, sugrįžo į Kauną. Kaune likvidacinėje komisijoje, be gen. St. Raštikio, dar buvo: generolai Barzda-Bardauskas ir A. Gustaitis, pulk. Rajeckas ir dar keletas karininkų. Šie komisijos nariai veikė pagal gen.

Gen. Stasio Raštikio tėvo Bernardo Raštikio kapas Sibire. Prie kapo Sibiro tremtiniai: Luđa, Antanas ir Antanina Raštikiai, Adelė Raštikytė ir Emilija Raštikienė.

Tautinės sąmonės žadintojas

Simtas metų nuo dr. D. Bukanto gimimo

PETRAS MOTEKŪNAS

Tarp įžymiųjų rytų aukštaitijos asmenybių šiemet ypač prisimintinas dr. Domininkas Bukantas, nuo kurio gimimo sueina 100 m. Tautinės sąmonės žadinimė aplenkėjusiose Zarasų apylinkėse jis turėjo ypatingą nuopelną.

Gydytojas Sibire ir latvių daliniuose

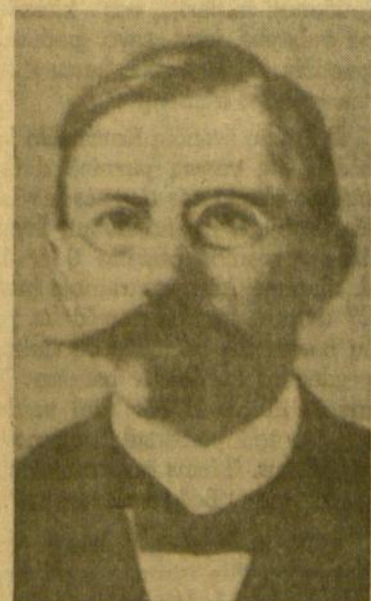
Dr. D. Bukantas gimė 1873 m. rugpičio 11 d. Krėgrių vkm. Viekšnių valsč., Mažeikių apskr. Mokėsi Šiaulių gimnazijoje, kurią baigė 1893. Tuojau įstojo į Petrapilio universiteto gamtos-matematikos fakultetą. Jį baigė 1887 m. Tais pačiais metais, norėdamas įgyti praktinę profesiją, kuria galėtų verstis Lietuvoje, įstojo į Charkovo universitetą, pasirinkdamas mediciną. 1900 m., baigęs medicinos fakultetą, grįžo į Lietuvą. Gydytojo praktika versta pasirinko Šiaurės Lietuvą, pirmiausia Dusetų m., o po dvejų metų — Ilūkštą. 1904 m. rugsėjo 7 d., prasidėjus rusų ir japonų karui, buvo mobilizuotas ir dirbo kaip gydytojas Sibire. 1906 m. grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Zarasų m., eidamas miesto gydytojo ir ligoninės vedėjo pareigas. 1915 m. rugsėjo mėn. 17 d., vykstant I-majam pasauliniam karui, vėl buvo mobilizuotas irėjo vyresniojo gydytojo pareigas latvių daliniuose.

1918 m. sugrįžo į Zarasus ir įsijungė, kaip ir pirmą, į tautinį ir kultūrinį darbą. Bet jam neilgai teko šiam gražiajam krašte, kurį jis pamilo, dirbti. Siauštiant dėmėtajai šiltnaš, kitus begelbėdamas, užsikrėtė ir, neturėdamas tinkamos medicinos priežiūros, 1919 m. sausio 19 d., sekmadienį 12 val., eidamas 46 metus atsisakė iš gyvybę tarpo. Kai jis singo, pas jį tik viena kartą buvo atvykęs apžiūrėti gyd. Giedraitis iš Avilų. Jis buvo vien tik savo tarnaitės Onos Simonaitytės priežiūroje. Palaidotas Zarasų katalikų parapijos kapinėse.

Visuomenininkas

Dr. D. Bukantas, kai 1906 m. apsigyveno Zarasuose, iš vietos gyventojų, išskyrus tik lietuvius, palankumo nesulaukė. Tuomet Zarasuose buvo 7037 gyventojai, lenkų ir rusų kultūros įtakai pasidavę. Pagal religiją Zarasų miesto gyventojai tuomet taip skirstėsi: katalikų — 1422, izraelitų — 4552, sentikių — 465, pravoslavų — 453, edinovercų — 81, liuteronų — 26, mahometonų — 37 ir karaimų — 1. Lietuvių tuomet Zarasų mieste tegyveno tik kelios šeimos, kurios, neturėdamos vadų, visai nepasireiškė tautinėje veikloje. Taigi, darbo sąlygos, ypatingai tautinėje srityje, jam buvo nepalankios. Bet jis nepabūgo. Savo veiklą nukreipė ne tik į Zarasų parapijos bažnyčią, kurioje viešpatavo lenkų dvasia, palaikoma dvarininkų ir nutautėjusių, ypač po 1863 m. sukilimo, bet ir į draugijų ir mokyklų steigimą. Prie savo tikslųėjo atsargiai, neišsėsdamas nei dvasiškių, nei lenkų, kurie, išskyrus tik Zarasų m., tesudarė Zarasų parapijos gyventojų mažumą. Jis užmezgė tuojau ryšius ne tik su lietuviais, kurie gyveno Zarasų m., bet ir kaimuose, įrodindamas jiems, kad lietuviai yra skirtingi savo tautybę nuo lenkų ir lietuviais vadintis nėra gėda, o tik garbė. Taip pat juos įtikinėjo, kad ir lietuviams reikia turėti lietuviškas pamaldas Zarasų bažnyčioje.

Dr. D. Bukanto veikla šioje Zarasai.

Dr. D. Bukantas

kunigai susirūpino, kad lietuviai turėtų lygias teises bažnyčioje. Jie buvo susipratę lietuviai, kaip ir dr. D. Bukantas, rėmė "Saulės" drąją, kurios tikslas buvo steigti katalikiškas mokyklas ir palaikyti tautinę sąmonę. Nors konferencijoje buvo nutarta, kad lietuviams būtų duota lygios teisės bažnyčioje, bet kun. J. Žilinskas, tuomet dr. D. Bukantas, gavęs pritarimą iš lietuvių pusės, parašė vyskupui net tris prašymus, kad Zarasų parapijos bažnyčioje būtų įvestos sekmadieniais ir šventadieniais lietuviškos pamaldos, bet prašymai nesulaukė atgarsio, nes vyskupijos kūrėjai buvo teikiama nepalankios žinios apie lietuvius.

Dr. Bukanto susirūpinimas

Kai visi jo prašymai buvo atmesti, dr. D. Bukantas parašė straipsnį ir jį išspausdino 1912 m. spalio 12 d. "Vilties" žurnale, Nr. 128. Jis rašo:

"Gyvendamas Ežerėnuose keletą metų, aš patėmijau įdomų apsiirškimą Ežerėnų apylinkės gyventojų tarpe: susiartinimą vietinių katalikų su sentikiais, Kata-

likės mergaitės pradėjo tekėti už sentikių. Žinau tris tokius atsitikimus ir viena, kur katalikas vedė sentikę. Sentikiai yra savo tikybos fanatikai ir neduoda vaikų krikštinti katalikais. Neteko taip pat pažinti nė vieno sentikio, kuris veddamas katalikų moterį būtų apsikrikštijęs kataliku. Ežerėnų apylinkėje gyvena daug sentikių ir vietiniams katalikams reikia bendrauti su jais, kaip kaimynais. Ypačiai jaunimas, mėgiantis pasilinksminimus, nevengia svetimos draugijos, pav., uoliai dalyvauja mišiose vakarų kose. Čia atsидuria ir vietiniai katalikai, ir sentikiai, ir miestiečiai. Šitie, pažinę visas miestų gudrybes ir padugnes, turi kuo pasirodyti prieš sodiečius. Laisvės nevaržo čia joks padarumas. Tokioje sąlygoje susiartinimą jaunimas ir jokie giminių bandymai nebeįs gali perskirti porų. Girdėjau ne kartą degutiškių skundus, kad toli bažnyčia: vaikai jų ištvirkę, nebeįs Dievo. Taip, tati taip. Bet naivūs sodiečiai neišmano, kad miestelėnams bažnyčia labai arti, net bažnyčios durys tik nakčiai uždaromos, o ištvirkimas mieste didesnis, kaip pas juos. Jiems dar neaišku, jog negana, kad stovėtų bažnyčia, kad kunigų vietos būtų užimtos, reikia, kad duotųsi gyvenime vykinti tai, ką skelbia bažnyčia, reikia visuomenės, kur prigytų bažnyčios skelbiamasis mokslas, reikia, kad to mokslo skelbėjai dalyvautų žmonių gyvenime. To dalyko ir trūksta "Ežerėnų padagėje". Ar daug čia yra krikščioniškų draugijų, kaip va: "Saulės", "Blaiybės" ir kitų draugijų skyrių..."

Tame straipsnyje toliau pažymi, kad tik ką atkeltas į Zarasų parapiją naujas vikaras visai nemoka lietuvių kalbos, kad kunigas nelanko Bachmatų pradžios mokyklos ir kad katalikų Bažnyčia turi būti visiems lygi, o ne tik lenkams.

Toks jo atviras žodis nepatiko nei dvarininkams, nei, žinoma, lenkuojančiam kun. J. Žilinskiui. Dr. D. Bukantas buvo apskustas gubernatoriui, prašant, kad jį iškeltų iš Zarasų, nes jis ardas gerus santykius tarp rusų ir lietuvių. Dvarininkai, susibūrę į Osvietos d-ją, ėmė šmeižti jį per savo organą "Kurjer Litewski". Dr. D. Bukantui teko pasiaiškinti, kaip valstybės tarnautojui, ne tuo metu jis buvo Zarasuose ne tik miesto, bet ir kalėjimo gydytojas ir ligoninės vedėjas. Bet dr. D. Bukantas nenukentėjo, nes rusų administracija suprato, kad skundas buvo sulenkėjusių paduotas keršto sumetimais. Kun.

J. Žilinskas, kai paaiškėjo, kad jis buvo kaltas dėl skundo, tuojau vyskupo buvo iškeltas į kitą parapiją.

Vysk. Čirtautas išleido 1912 m. spalio 27 d. raštą, kad mišrioje parapijoje būtų įvestos ir lietuvių kalba pamaldos: pamokslai, gegužinės pamaldos ir pan. Tas instrukcijas pradėjo vykdyti į Zarasų parapiją atkeltas naujas klebonas kun. J. Liasauskas, susipratęs lietuvis.

Bukanto laiškas Karevičiui

Lenkai pralaimėję kovą, pakurstyti savo vadų, ypatingai dvarininkų, pradėjo visomis priemonėmis trukdyti lietuviškas pamaldas. Tuomet dr. D. Bukantas, gindamas lietuvių teises, vysk. Karevičiui parašė laišką, kuriame plačiai išdėstė lenkų kėslus bei užgaidas.

"Jūs Ekscelencija, Dvasiškasis Vadove.

Tikėdamas, jog Katalikų Bažnyčia yra šventa, jaučiuosi užgautas tos tiesos paniekinimu, kurį parodė Ežerėnų parapijonys, darydami skandalus savo bažnyčioje 1910 metais. Kokie tai buvo skandalai, išaiškinti gali buvusiojo Ežerėnų klebono kun. J. Liasausko raportai. Katalikų Bažnyčios gyvenimas lietuvių krašte tapo sudrumstas politiškosios srovės, įsibrovusios Katalikų Bažnyčion lenkų tautiškosios demokratijos pavidale. Perkentėjusi daug katastrofų laiko bėgyje, lenkų tauta pajuto, jog su lietuviais ją riša vien tik Katalikų Bažnyčia. Bet kadangi ta katalikų brolišką vienybę neduoda teisės lenkams pavergti lietuvius, tad išsivystė būtinas reikalas pakeisti "Katalicki Kosciol" žodžiais "Polski Katolicki Kosciol" ir toliau paprastu "Polski Kosciol". "Sprawa Kosciola Katolickiego" sukvailintų žmonių akyse reikalauja, idant "katalik" būtų "polak", a kto ne polak, ten nie katalik, poganin". Tokiu būdu lenkų tautiškoji demokratija, siaurindama Katalikų Bažnyčios vertybę, stengiasi išnaudoti K. B. autoritetą ir galią savo politiniams tikslams atsiekti; ištautinti lietuvius, latvius ir t. t., idant fiziškai sustiprintų savo tautą. Bet nelaimė, ištautinimas savo šaknyse jau turi demoralizacijos pradžią. Jeigu lenkų tautiškosios demokratijos priešakyje stovėtų tikri K. B. sūnūs, ne siauri trumparegiai politikai, kuriems "Sprawa narodowa" turi absoliutę vertybę ir stovi aukščiau, kaip K. B. reikalai, tad nebūtų įvykę nei Vilniuje, nei Vilniaus vyskupijoje anų visų biaurių atsitikimų, kurie

stik teršia K. B. garbę, nei panašių į juos atsitikimų Žemaičių vyskupijoje. Blogas pavyzdys greit patraukia prie savęs. Pasikartoję Ežerėnų bažnyčioje skandalai yra sekimas Vilniaus pavyzdžiu. Obalsis "parafija tego niechoe i niedopusci" tapo demokratišku principu, kuris leido kelti skandalus Ežerėnų bažnyčioje.

Artinasi rekolekcijų laikas, kuomet Ežerėnų bažnyčion iš apylinkių parapijų susirenka dauguma lietuvių, kurių dvasiškai naudai reikalingi ir skaitymai ir pamokslai lietuvių kalba. Žinant, jog dabartinis klebonas taiklinasi prie obalsio "parafija tego niechoe i niedopusci", jog jam rūpi net susiaurinti lietuvių (Be kitko, tai patvirtina faktas, kad nesakyta pamokslu Visų Šventųjų dieną, nors tuomet bažnyčioje buvo visi trys kunigai), sunku sulaukti, kad jis patarnautų šiam atvejuje didžiūmai lietuvių, taip pat kaip mažumai lenkų, nes apie rekolekcijas nėra įsakymo a. a. vyskupo Čirtauto rašte 1912 m. spalio 27 d. Gali atsitikti, jog lietuviai, išmokyti blogo pavyzdžio kelti skandalus bažnyčioje ir šikart būdami daugumoje, trukdys lenkiškuosius skaitymus, jeigu iš anksto nebus jiems pranešta apie lietuviškuosius".

Pakelusius K. B. tarnas Dom. Bukantas".

Steigia skaityklą, progimnaziją

Dr. D. Bukantas ne tik kovojė dėl lietuvių teisių bažnyčioje, bet taip pat rūpinosi ir švietimo reikalais, nes kaimo gyventojų tarpe buvo daug beraščių. Jis tuojau Zarasų m. įsteigė "Saulės" d-jos skyrių, skaityklą, aprūpindamas ją savo pinigais nupirktomis kny-

PĖDOS SAULĖJE

BALYS AUGINAS

MĄSTYMAS

Aš žarstau savo sudėgusių dienų pelenus ir galvoju, kad visi pelenai žemėje yra gyvi... Nes mubybę žiedai kasmet sugrįžta į vasaros pievas atsigerti gyvojo žemės kraujo ir atsigavinti mėlymosios jūros saulėje...

SAULĖ

Stebėdamas krintančius meteorus, aš dainuoju jums apie amžinąją saulę, kurios amžinumu aš pats netikiu, nes matau, kad čia visos pėdos pasibaigia, visi žodžiai nutyla, ir laiko rankose visos saulės užgesta...

TAIKA

Kovos pasibaigė. Sūniai nutilo. Laiko lietus iš karo vėliavų

gomis ir laikraščiais, rengdavo beveik kiekvieną mėnesį susirinkimus, kuriuose pats ar jo pakviestas asmuo pasakydavo pasiskaitą rūpimais klausimais ir pan.

Kad sėkmingiau vyktų kultūrinis darbas, susitaręs su adv. Antanu Tūmėnu (I Zarasus atvyko 1910 m) ir panele Kalinskaite nupirko netoli bažnyčios mūrinis namus su žemės sklypu, anksčiau buvusį smulkę. Toje vietoje norėjo pastatyti naujus namus, kuriuose būtų įrengta skaitykla, lietuviška mokykla, vaikų darželis ir salė, kur lietuviai galėtų rengti pobūvius bei vakarus. Tam reikalui dr. D. Bukantas nupirko keletą tūkstančių plytų, kurios jau buvo suvežtos ir sudėtos sklypo kieme. Bet jam to sumanymo įvykdyti nepavyko, nes prasidėjo I-masis Pasaulinis karas. Nepriklausomybės metais toje vietoje, nugriovus senus namus, buvo pastatyti šaulių namai.

1918 m. dr. D. Bukantas, vos tik sugrįžęs į Zarasus, vėl, kaip ir earo okupacijos metais, įsijungė į tautinį ir kultūrinį darbą. Nors ir labai sunkiose sąlygose, jam tarpininkaujant, "Saulės" d-ja 1918-1919 mokslo metais įsteigė Zarasų progimnaziją, kuri vėliau buvo suvalstybinta ir, esant direktoriumi kun. dr. Jonui Steponavičiui, išaugo į pilną gimnaziją, pavadindami ją valstybine aukštesniąja komercijos mokykla, o vėliau panaikinus komercinius dalykus, klasikine, pavadindami prof. Kazio Būgos vardu.

Susirinkimuose, vaikų pramogose

Dr. D. Bukantas, nors ir labai

išplonė paskutinę kraujo dėmę... Dabar žemėje taika. Besieliai vėl valdo besielius stato tankus, gamina bombas ir kalba apie taiką Dievo žemėje...

SVAJONĖ

Šiandien tautų turgavietė pirkliai prekiauja žmonių sielomis ir dar negimusių generacijų krauju... O mes plaukiame pasroviui ir svaiojam, kad vieną dieną saulė nukris į mūsų rankas...

BRANGAKMENYS

Iš kasdienybės pakelių aš renku brangakmenius savo gyvenimo karinai... Bet mano kojos pavargsta, širdis nusilpsta, ir vėl viskas iš raukšlėtų rankų išbyra atgal į žemę... Į juodą žemę, kuri ir duoda ir atima... Į juodą žemę, kuri ir miršta ir prisikelia...

buvo užimtas tiesioginiu savo darbu, visuomet surasdavo laiko dalyvauti "Saulės", Sv. Kazimiero" ir "Darbo" draugijų susirinkimuose ir įposėdžiuose, vaikų pramogose, repeticiuose, kuriose lietuviai mokėsi bažnytinių giesmių ir dar aplankydavo parapiečius, ne tik mieste, bet ir kaimuose, ragindamas juos uoliai lankyti lietuviškas pamaldas.

Daug kas gali pagalvoti, kad dr. D. Bukantas buvo tik vieno Lietuvos kampelio, o ne platesnės apimties visuomenės veikėjas. Taip galvoti būtų netikslu. Nors, tiesa, didesnę savo energijos dalį paaukojo Zarasų kraštui, norėdamas jį atlietuvinėti, bet tai ne reiškia, kad tai buvo, kaip pažymėjo adv. Juozas Zagrakalys, ne "jo aksiračio siaurumas, o tik savo priedermių tinkamas įvertinimas". Jis dirbo ten, kur jis buvo reikalingas, visai neieškodamas garbės ar kokio nors atpildo. Jis jautė didelį pasitenkinimą, jei matydavo, kad jo darbas atnešdavo gerų pasekmių ar tai tautinėje, ar tai kultūrinėje bei ekonominėje srityje.

Užleido vietą Mat. Yšui

Kad visos lietuvių politinės srovės įstatė jo kandidatūrą į Valskybės Dūmą, tai jis, nenorėdamas palikti Zarasų krašto, kur buvo taip reikalingas, nuo savo kandidatūros atsiskė Martyno Yšio naudai. "Lietuvos Žiniuose", kai jam buvo padaryta priekaištų, jis taip pasiaiškino:

"Aš atsiėmiau savo kandidatūrą į Dūmos atstovus dėl daugelio priežasčių, kurias išdėčiau gerb. rinkikams. Jie labai gerai mane suprato ir atleido nuo kandidatūros. (Bus daugiau),

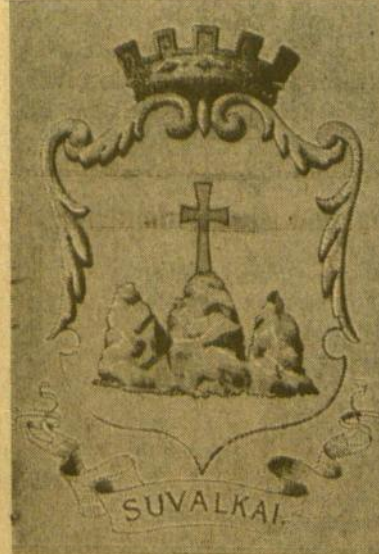
Nuotr. V. Augustino (iš Br. Kvickio archyvo)

Apie šeimos herbą

Senosios Lietuvos kilmingieji

J. DAINAUSKAS

JAV formaliai jokie titulai paremti gimimo kilmingumu nepripažįstami, tačiau, nežinint to, šiame krašte egzistuoja visa virtinė "firmų", kurios vėrčiasi herbų piešinių parūpinimu ir paklausėjo kilmingumo įrodymo

Suvalkų herbas

dokumentų ieškojimu. Matyti, kad paklausa tai "prekei" yra gausi, nes čia tokių firmų yra gana daug, jos egzistuoja ilgus metus ir, kiek teko nugirsti, turi nemažą apyvartą. Tų firmų klientų tarpe esama ir lietuvių.

Senosios Lietuvos kilmingųjų — bajorų buvo daug, bet, laikui bėgant, ilgokai prieš atstatant nepriklausomos Lietuvos valstybę 1918 metais, dauguma jų sulenkėjo, išsikėlė iš Lietuvos, pasirinko priklausymą lenkų tautybei. Tik nedidelė jų dalis, daugiausia smulkieji, liko ištikimi lietuviybei, nesigėdijo save laikyti lietuviais, nors jų kilmingumas, priklausymas "bajorų luomui", nepriklausomos Lietuvos laikais netikė jiems jokių privilegijų ir buvo jų grynai privatus reikalas. Mūsų nepriklausomo valstybės gyvenimo laikais naujos visuomenės formavimasis vis dar vyko, tad snobizmo pasireiškimai, o ypač paremti kilmingumu, dar nebespėjo pasireikšti, tačiau tai ne-reiškią, kad lietuviai būtų buvę nuo tokio "palinkimo" apsaugoti. Užtat nenustabu, kad ir JAV lietuvių ateivių tarpe pastebimas susidomėjimas herbais, geneologija ir kilmingumo įrodymo dokumentais.

Kadangi sau, savo šeimai herbas, t. y. išskirtiną ženklą lengviausia "pasigaminti", tai nuo to ir pradėdama. Su kilmingumo įrodymo dokumentu suradimu daug sunkiau. Tiesa, ir mūsų šievių tarpe esama šeimų, kurios Lietuvoje iš seno priklausė bajorų luomui, kurios per įvairių eart Rusijos valdžios darytų patikrinimų rėtį buvo perkastos ir savo gubernijų kilmingųjų sąrašuose bei Petripi-

Kežgailių herbas

lyje Heroldijos departamento knygoje buvo įrašytos (carų laikais tai teikė kai kurių privilegijų, ypač tarnaujant kariuomenėje ar ūkininkaujant). Buvo taip pat vienas, kitas asmuo, kuris (nepriklausomos Lietuvos laikais) įrodinėjo savo kilmingumą abejotinos vertės dokumentais, tikriausiai kokio "žinovo" sufabrikuotais. Buvo taip pat ir tokių atvejų, kai lietuvius, nepriklausomos Lietuvos laikais, kokio suvereno buvo nobilituotas, kaip pvz. arkivyskupas Škviereckas, kuris 1931. IV. 6 d. iš popiežiaus Pijaus XI buvo gavęs Romos grafo titulą. Bet ap-lamai, jei kas Lietuvoje įrodinėjo savo kilmingumą, rėmėsi senais dokumentais.

Čia JAV tas klausimas atrodo kiek kitaip. Štai, pvz. garbingas JAV pilietis, kuriam Jungtinių Amerikos Valstybių konstitucija neleidžia turėti jokių privilegijų, išskirtinumą paremtų gimimu, vis dėlto panoro turėti nors šesėlį tokių "privilegijų". Paslaugios "heraldinės firmos" už gana aukštą atlyginimą pirmučiausia pagamina jam herbo piešinį, prideda literatūros apie herbų istoriją ir paaiškinimus apie herbų sudėtinę dalis ir t. t. Kokį gi "herbą"

Marijampolės herbas

toks aspirantas į kilminguosius gauna? — Dalinai kiek panašų į užsakytojo pavaizdavimus, dalinai tos firmos nuožūra pagamintą. Vienas tokių, remdamasis savo ar savo žmonos pavardės panašumu į kokią seną kilmingųjų šeimą, sako, jog greičiausiai ir jojo protėvių turėta anos šeimos herbas. Kitas sako, kad, girdi, pas savo tėvą, vaikas būdamas, matęs ant sienos kabantį ženklą su tokiu ir tokiu piešiniu. Trečias užsakytojas vien nurodo, jog jo tėvai ar seneliai papasakojo apie jų kilmingumą, bet jis nieko neprišimena aie jų turėtą herbą. Ypač pastaruoju atveju herbo "kompozicija" paliekama firmos fantazijai. Užtat, kiek čia JAV teko susidurti su tokiais "heraldikos firmų" pagamintais herbais, jie savo kompozicija nieko bendro neturi su Lietuvos kilmingųjų herbais, nekalbant jau apie tai, kad jokiam kilmingųjų herbų aprašymų rinkinyje tokių herbų nerasime, nėra nė "herbuotų" protėvių figūravimo kokiose nors kilmingųjų šeimų knygoje ar kokiuose nors senosios DLK dokumentuose.

Lietuvon herbai, Vakaruose įprasta prasme, atėjo iš lenkų, pradedant Horodlės unija 1413 m., kada to "susitarimo" lenkų ponų aktu 47 lenkų kilmingųjų šeimų priėmusios 47 Lietuvos didikų šeimos, ir tada pastaro-

Vilniaus herbas

sios šeimos gavusios teisę vartoti juos adoptavusių lenkų kilmingųjų šeimų herbus kaip savo.

Išskiriamieji ženklai, tarytum kokie herbai, buvo žinomi Lietuvoje ir anksčiau, bet nėra duomenų, kurie leistų manyti, kad tie ženklai būtų tada buvę jų vartojusių kilmingumo įrodymu. Tie 47 lenkų kilmingųjų herbai buvo seni, "savi", tų šeimų vartoti nuo "neatmenamų laikų" ir kurių atsiradimas, įsigijimas buvo apipintas įvairiausiais padavimais. Toliau sekė ir vėlesnės adaptacijos, bet daugiausia kilmingųjų eilės Lietuvoje didėjo, valdovui pripažįstant senąjį kilmingumą ar nobilituojant, t. y. nekilmingąjį "pakeliant" kilminguoju. Tokie herbai gaudavo drangę su nobilitavimu ar kilmingumo pripažinimu. Kiekviena atveju teisę vartoti herbą suteikdavo ir patvirtindavo valdovas. Pagaliau nemaža buvo ir svetimųjų kraštų kilmingųjų, persikėlusių į Lietuvą ir jai pasitarnavusių. Tokie buvo pripažįstami ir mūsų krašto kilmingaisiais. Seimui suteikus jiems indigenatą — pripažinimą. Lietuvos — Lenkijos valstybėje indigenatas pirmą kartą buvo duotas 1578 m. Nuo to, iki valstybės žlugimo, suteikta, berods, 355 indigenatai.

Per kelis šimtmečius Lietuvos — Lenkijos valstybinio bendravimo, herbų kilmė, struktūra, jų sudėtinės dalys ir herbų naudojimas buvo maždaug identiškas abiejose kraštuose. Tuo pat metu mūsų kilmingųjų herbai labai skyrėsi nuo Vakarų Europos kraštų kilmingųjų herbų sistemų, o ypač anglosaksų, kurių pavyzdžiu daugiausia ir "operuoja" tos herbų parūpinimo firmos. Užtat ir gaunasi, kad lietuvius, tariamai kilęs iš Lietuvos kilmingųjų, per tų firmų malonę gauna herbas, savo struktūra nieko bendro neturinčių su Lietuvos kilmingųjų, bajorų herbais.

Lietuvos herbai turėjo arba savo atskirą vardą, arba šeimos vardą (pastaruoju atveju tai tai buvo savas herbas, kurį naudojo tik viena šeima). Daugumas, vis dėlto, senų herbų, turėjusių savo atskirą vardą, buvo vartojami daugelio šeimų. (Taip, pagal 1909 m. išleistą Lenkijos — Lietuvos herbų raktą, iš 1238 atskiro priešinio herbų 749 priklausė tik vienai kuriai šeimai, gi likusiais 489 naudojos visa Lietuvos — Lenkijos nuose, Telšiuose, Ukmergėje,

Telšių herbas

bažorija, viso apie 22 tūkstančiai kilmingaisiais registruotų šeimų, kur vieno pavadinimo herbą vartoję įvairiausių pavardžių šeimos ir tų pat pavardžių šeimos vartojo skirtingus herbus. Lietuvoje, skirtingai negu Vakaruose, išmirus kuriai šeimai, jos herbas nepereidavo tos šeimos turtų paveldėtojams, užtat pas mus beveik nebuvo "sudėtinųjų" herbų, taip įprastų Vakaruose. Tipiškas ir Lietuvos kilmingųjų vartotas herbas susideda iš šių dalių: skydo, šalmo, karūnos ir žymenio (Cymero). Ant skydo ir yra atitinkamas herbas, išskiriamasis ženklas. Lietuvos kilmingųjų herbui yra būtinios visos tos dalys. Svarbiausia dalimi, po herbo figūros, piešinio skyde yra žymuo, dedamas virš skydo. Kartais tai yra toji pati skydo figūra, o kartais ir visai savita. Dažnai žymeniu yra 3 ar 5 štrauso plunksnos ar pavo uodega. Skydo forma lietuvių kilmingųjų herbuose neturi nustatyto piešinio. Ji rišasi tik su herbo atsiradimo laikotarpiu. Šalmas irgi neturi griežtai nustatytos formos, kaip yra Vakarų heraldikoje. Ar jis yra "uždarytas" ar "atidengtas" ir kokių kamu (tiesiai ar šonu) yra pasuktas, mūsų heraldikoje tai neturi svarbos. Jis tik turi atitikti savo amžių, o jo pasukimas priklauso nuo žymens pozicijos.

Karūna mūsų kilmingųjų herbuose atsirado gana vėlai, tik XV a. ir, priešingai skydai bei šalmai, turi tiksliai nustatytą formą ir išvaizdą. Tai "5 lazdu", savo naujausia forma — 3 vynuogių lapų ir 2 perlų — yra gana panaši į markgrafų karūną.

Laikytojai, t. y. skydo atramos ir labros neįeina į herbo esminių dalių skaičių. Labros tai daugiau ar mažiau stilizuotas momentas ar skara, kurią riteriai užmesdavo ant šalmo kaip apsaugą nuo saulės spindulių. Skydo spalvą ar metalą (t. y. aukso ar sidabro spalvą) duodavo labrų padengimui, gi svarbiausios herbo figūros spalvą ar metalą duodavo labrų pamušalui.

Mūsų kilmingųjų herbai neturi jokios simbolikos. Taip pat Vakarų heraldikoje didelę svarbą turįs klausimas įvairių skydo dalių ten turinčių įvairių vertę, mūsųose irgi neturi jokios reikšmės.

Lietuvoje kilmingumas, herbas tik vienu būdu pereidavo iš vieno asmens kitam: vien paveldėjimu iš tėvo į vaikus, gimusius teisėtoje santuokoje. Herbas jokių atvejų nepereina nesantuokiniais vaikams, net juos ir įvaikinus, o taip pat ir adoptuotiems vaikams. Praktikoje vis dėlto daug šeimų, teigusių savo bajorystę, naudojo ne savo herbus, jų įrodymai neturėdami reikiamų dokumentų.

Herbas buvo kilmingumo įrodymų sudėtinė dalimi, tačiau vien herbo vartojimas nebuvo pakankamu įrodymu kilmingumo to, kuris tą herbą vartojo. Buvo reikalingi kilmingumo įrodymo dokumentai.

Jau pirmasis Lietuvos Statutas (1529 m.) II skyr. 11 str. kalba apie bajorystės įrodymo būdą, tačiau tik tuo atveju, jei kas "kilmingajam" primestų, kad jis nėra kilmingasis. Bet apie pačius herbus, kilmingojo išskiriamus ženklus, L. Statutas nekalba.

Po valstybės padalinimų, rusams užėmus Lietuvos žemes kilmingumo įrodymų tvarka buvo nustatyta Kotrynos II-sios josios 1785. IV. 21 d. "Dovanos raštu bajorijai", kuris įstatymine galia turėjo iki 1917-jų metų. Savo politiniais tikslais rusai ir mūsų kilmingiesiems jų kilmingumui įrodyti statė įvairius reikalavimus, kurie vedė prie nelegalių tokių įrodymo ieškojimų. XIX a. vidury Rasei-

dojosi visa Lietuvos — Lenkijos nuose, Telšiuose, Ukmergėje, Vilniuje buvo visa virtinė teisminių bylų dėl kilmingumo dokumentų klastojimo. Kilmingieji sudaro senosios Lietuvos praeities neatskiriama dalį, ir siekimas įrodyti priklausymą savo protėvių luomui nėra kas nors negarbingo. Tačiau tam įrodymui privalomas tikrumas, dokumentų autentiškumas. Užtat nors ir gerų "specialistų" pagaminti fiktyvūs kilmingumo dokumentai, kilmingumo niekam nesuteikė ir nesuteiks.

LATVIŲ DAINŲ ŠVENČIŲ 100 M. JUBILIEJUS

A. TENISONAS, BELGIJA

Vakarų Vokietijoje, Koelno mieste, liepos 19 d. buvo pradėta latvių Dainų šventė, kuri tęsiasi 4 dienas: nuo liepos 19 iki liepos 22 d. Programoje: iškilmingas šventės atidarymas Koelno Mesos 8-je halėje. Iš susirinkimo vietos — halės iškilminga eiseną į pamaldas katedroje. Po to, per keletas dienas vyko latvių jaunimo instrumentaliniai koncertai, teatro vaidinimai, populiarios latvių muzikos ir atskirai operų muzikos koncertai, jungtinių chorų koncertas, jaunimo rytas, rasytojų rytas, tautiniai šokiai ir šventės uždarymas. Liepos 19 d. buvo atidaryta Dainų švenčių paroda, kur buvo išstatyta visa šimtmečio istorinė medžiaga: dokumentai, fotografijos, paveikslai, spauda.

100 metų latvių Dainų švenčių jubiliejus švenčiamas Vakarų Vokietijoje — Koelne, be to Clevalande, Sidnėjū ir okupuotoje Latvijoje. Jungiu čia porą citatų iš latvių V. Vokietijos laikraščio "Latvija", iš liepos 21 d. apie šią šventę.

Janis Andrups rašo: "Koelnas, nežinint karo griovimų, yra pilnas istorinės nuotaikos ir dainininkai bei svečiai pateks į sferą, kur jiems dažnai primins laikus, kada gimė mūsų dainos ir užsigrūdino latvių tautos siela. Kai dainininkai eis per Reiną, senesnieji jų prisimins eisną per Dauguvos tiltą 1938 metais, kai Rygoje susirinko apie 16.000 dainininkų. Ir mes visi sustiprinsime savo įsitikinimą dėl neišven-

Vilniuje buvo visa virtinė teisminių bylų dėl kilmingumo dokumentų klastojimo.

Kilmingieji sudaro senosios Lietuvos praeities neatskiriama dalį, ir siekimas įrodyti priklausymą savo protėvių luomui nėra kas nors negarbingo. Tačiau tam įrodymui privalomas tikrumas, dokumentų autentiškumas. Užtat nors ir gerų "specialistų" pagaminti fiktyvūs kilmingumo dokumentai, kilmingumo niekam nesuteikė ir nesuteiks.

giamo istorijos eigos pasikeitimo: ir vėl bus išlaisvinta mūsų Dauguva ir latvių daina laisvai skambės jos pakrantėse".

Dainų šventės rengėjai Clevalande pasirinko šūkiui Andrejo Eglišo žodžius: "Daina, sušauk mus visus, kurie taria sidabrinį latvių žodį!". Ši kantata, Helmerio Pavasario penkelta į muziką, skambės taip pat Koelne ir Sidnėjū. Sidnėjū, XXIII-os latvių kultūros dienos įvyks Kalėdų šventėse, kai saulė pakils aukščiau: šiai dangu. Dainų šventės chorų latviškos dainos skambės kaip pastatytoje Sidnėjaus Operos salėje.

Visi šie trys įvykiai sujūdina mūsų tremties kasdieniškumą ir teikia naujas viltis permainingai. Kai latviai 1873 metais rinkosi į I Dainų šventę, caristinė imperija atrodė viena iš tvirčiausių valstybių pasaulyje. Bet po 44 metų ji sugriuvo, tarytum kortų namelis. Taip subyrės kada ir raudonoji imperija, nes kiekviena valstybė, kuri savo pamatus grindžia akla tironija, kartu stato sau ir kaipo akmenį.

Ši Dainų švenčių šimtmečio jubiliejų šią vasarą pirmieji daina minėjo okupuotos tėvynės latviai. Iš Liepojos rajono Dainų švenčių programos birželio 9 ir 10 d. matėme, kad programoje buvo 27 dainos, jų tarpe trečdalis rusų sovietinių bolševikinių dainų, pradedant Leninu ir baigiant Ilmenio ežeru. Dabartiniai valdovai čia toli peržengė Romanovų pirmtakus. Tiems palkadavo sugiedoti vien "Bože caria chrami".

LCK pir-kas A. Cipulis ten pat rašo: "Šią vasarą latvių daina muskambės kone visuose kontinentuose. Dainuos tėvynėje, dainuos svetur. Šiandien, kaip ir prieš 100 metų, į dainą įdėsimė mūsų ilgesį ir viltį, parodysimė savo pasitikėjimą ir melsimė už savo tautą ir tėvynę.

Dabartiniam pasaulinės politikos samysyje, kur nebeatskiriamas vilkas nuo avilės, mes juo labiau turime pasitikėti savo jėgomis ir turime išsaugoti save ir

Išniekinamos Vilniaus šventovės

Pačių okupantų kontrolėje Vilniuje leidžiamas laikraštis "Literatūra ir menas" Nr. 30 liepos 28 d. skelbia, kad Vilniaus katedra paversta "Paveikslų galerija, kurioje sukaupia daug praeities vaizduojamojo meno vertybių. Suremontavus čia esančius senovinius vargonus, ji kartu taps puikia koncertų sale. Moksline minties šventovė virto buvusi Kazimiero bažnyčia. Rengiasi atverti duris lankytojams buvusi Jono bažnyčia, kur dabar yra senoji mūsų universiteto muziejus. Buvusi Mykolo bažnyčia tapo mūsų architektūros muziejumi, buvusioje Visų šventųjų bažnyčioje netrukus veiks Respublikinis dailės muziejaus skulptūros ekspozicija. Bernardinų bažnyčioje ateiityje bus Dailės instituto auklėtinių akademinių darbų paroda — muziejus, Bonifratų bažnyčioje įrengsime vargonų muzikos studiją, Kotrynos bažnyčioje įkursime dar vieną dailės muziejaus filialą.

Šiuo metu vyksta viso Pažaislio ansamblio — vienuolyno ir bažnyčios — restauracija. Čia įsikurs Kauno M. K. Ciurlionio dailės muziejaus filialas. Restauruojama ir pritaikoma muziejaus salei Skuodo liuteronų maldos namai, Kėdainių liuteronų bažnyčia ir kiti architektūriniai paminklai.

Okupantai apgrėbė Lietuvos ūkininkus, paversdami raudonųjų dvarų bernais, grobia taip pat ir lietuvių branginamas šventoves, vis melagingai kalbėdami apie tikėjimo laisvę.

Ką vienas atsineša su lopšiu, kitas nusineša su grabu.

mūsų dvasines vertybes ateities kartoms.

Jei ateinančios kartos supras mūsų pasiryžimus ir teisingai įvertins Dainų švenčių reikšmę, mūsų tautos gyvavimui palaikyti, bus pasiryžę test lietuvių dainą, tautinį šokį, muziką ir meną, mes nepažūsime pasaulio platybės ir neišvengsime mūsų okupantų jungas. Tegu Koelno Dainų šventė stiprina mus šia prasme!"

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR ĮVAIRIUS USSR KRAŠTUS, naudokitės patarnavimu plačiai žinomos firmos

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED BY VNESHPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ISTAIGA: 1776 BROADWAY, NEW YORK, N. Y. 10019 Tel. — 581-6590; 581-7720

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuojamas. Visi maital apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
Affiliated with PODAROGITS, INC.

Pirma užsakymus butams, automobiliams, dovanų pažymėjimams, motociklams, šaldytuvams, televizijos imtuvams ir įvairioms kitoms sovietinėms prekėms, kurias galite užsakyti Lietuvoje ar USSR gyvenantiems giminiams. Papildomų žinių teiraukitės mūsų pagrindinėje įstaigoje ar bet kuriame mūsų skyriuje. Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI

Allentown, Pa. — 126 Tilgham Street	435-1654
Baltimore 31, Md. — 1900 Fleet Street	342-4240
Brooklyn, N. Y. 11218 — 485 McDonald Avenue	467-6465
Buffalo 12, N. Y. — 701 Fillmore Avenue	895-0700
Chicago 22, Ill. — 1241 No. Ashland Avenue	486-2818
Chicago, Ill. 60629 — 2608 West 69 Street	925-2787
Chicago, Ill. 60609 — 1855 West 47 Street	376-6755
Cleveland 13, Ohio — 1028 Kenilworth Avenue	771-0696
Detroit 12, Mich. — 11601 Jos Campau Avenue	365-6780
Farmingdale, N. J. — Freewood Acres Rt. 9	363-0494
Hamtramck, Mich. — 11339 Jos Campau Avenue	365-6740
Hartford 6, Conn. — 122-126 Hillside Avenue	249-6216
Los Angeles 4, Calif. — 159 So. Vermont Avenue	383-6550
Newark, N. J. — 378 Market Street	642-2452
New York 3, N. Y. — 78 Second Avenue	674-1540
New York 3, N. Y. — 141 Second Avenue	475-7430
Philadelphia 23, Pa. — 631 W. Girard Avenue	769-4507
Rahway, N. J. — 47 East Milton Avenue	381-8800
South River, N. J. — 41 Whitehead Avenue	257-6320
Syracuse, N. Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-9746
Trenton 10, N. J. — 1152 Deutz Avenue	392-0306
Utica, N. Y. — 963 Bleeker Street	732-7476

Tolstojaus duktė apie tėvą

Aleksandra Tolstoj, garsaus rašytojo L. Tolstojaus duktė, dabar gyvenanti New Yorke, pati yra rašytoja ir redaktorė, autorė kelių knygų, jų tarpe — ir „Leo Tolstoy, My Father“. Jos rašinį „Why War and Peace“ grips the 70s“ atspaudė Toronto dienraštis „The Globe and Mail“. Jos mintis čia atpasakoju.

Daugiau negu šimtmetis praėjo nuo „Karas ir Taika“ romano parašymo, kurio autoriumi buvo jos tėvas Leo Tolstojus, tačiau kūrinys — tebesas šviežias ir aktualus daugeliui žmonių ir šiandien, tarytum jis tik dabar būtų buvęs parašytas. Ir kodėl taip? — klausia autoriaus duktė A. Tolstoj. Čia pat ji raštu nupasakoja ir savo motyvus.

Galimas daiktas, girdi, todėl, kad romano charakteriai tebesą tokie gyvi ir šiandien, kad mes, skaitydami knygą, kartu su jais kenčiame ir džiaugiamės.

Jos teta, Tania, motinos jauniausioji sesuo, primenantį jų šeimai romano personažą Natašą Rostovą, buvusi ir tebesanti tokia tikra, kad viskas jų charakteriuos sutampa.

„Karas ir Taika“, be abejonės, buvęs iškiliausias kūrinys L. Tolstojaus kūryboje. To kūrinio aktualumas niekad neišnyks ir nemirs, nes jame atsispindinti begalinė jėga amžinųjų moralinių ir dvasinių idėjų, kurios iškeltos ir perduotos žmonijai romano puslapiuose. Tai esantis jos tėvo credo, nes tomis idėjomis ir mintimis L. Tolstojus gyvenęs ir stengsis nuo jų nenuvilti.

Tos mintys ir idėjos pradėjusios formuotis L. Tolstojaus galvoje dar jo vaikystės metais, kada jis pats ir jo broliai — jau mėginę surasti misticą žalią lazdelę, esančią užkaste ir paslėptą tarp medžių, dideliu ir tamsiam slėnyje, Jasnaja Poliana vietovėje. Ant tos lazdelės privalėję būti įrašai — taisyklės, nuodandios žmonėms, kaip gyventi, kaip išlikti gerai žmonėmis ir būti laimingais...

Jasnaja Poliana slėnį tėvas labai mėgęs. Kartą, kai jos jodinėjusios arkliais, sutiktas tėvas jas sustabdęs ir taręs: „Aleksandra, kai aš numirsiu, palaidokit mane šičia“...

Jo prašymas buvęs išpildytas. L. Tolstojaus palaikai tebesilisi tenai. Nėgana to, netoliese jo kapo palaidotas ir jo mėgiamas arabiškas žirgas.

Kartais, girdi, jie sėdėdavo aplinkui seną mahagony stalą ir balsai skaitydavo. Kerosino lempa, dideliu klišu, skleidavusi gelsvą šviesą. Jų tėvas niekad nedalyvaudavęs skaityme tada, kai būdavo skaitomi jo paties kūriniai. Jo paties knygos rašytojo nuotakose būdavusios tarytum užmirštos, nebeegzistuojančios. Kada šeimos nariai jo paklausdavę, kokį savo kūrinį dabar jis labiausiai favorizuoja, jis atsakydavęs: „Aš pats labiausiai mėgstu „Kara ir taiką“. Tačiau, kai jis būdavo užkalbintas kitaip sukirptais klausimais, klausiant, kokius savo kūrinius jis skaitas tobuliausiai paruoštais, jis atsakydavęs, jog: „Liaudies pasakas“, „Žmonių gyvenimo prasmė“ ir — „Kur yra meilė, ten yra ir Dievas“. Kartais jis suminėdavo ir tasias apysakas, kurias jis būvęs parašęs „aštuoniasdešimt aštuoniasdešimt“.

Nors, girdi, nelengva tai ir pasakyti, bet daugelis tėvo gerbėjų — tolstojininkų netgi nebuvo skaitę jo knygos „Karas ir taika“. Tie žmonės nesupratę, jog Tolstojus negalys būti padalintas į dalis: kaip rašytojas ir mąstytojas. Gi jie, girdi, galvoje, jog taip padaryti visiškai yra įmanoma. Jų teigimu, Tolstojus ligi tam tikro laiko buvęs novelistas, romanistas ir kitų žanrų rašytojas, gi po 1880-tųjų — filosofas, mąstytojas, moralistas. Gi pačiam Tolstojui, kai jis ėmęs senti, kiekviena diena interesavimasis palaipsniui nustojęs savo svarbos ir pranykęs, kaip nebuvo. Jis domėjosi tada tik grynai savąja filosofija. Tuomet „Karas ir taika“ jam būvę lyg užmirštas jo gyvenimo

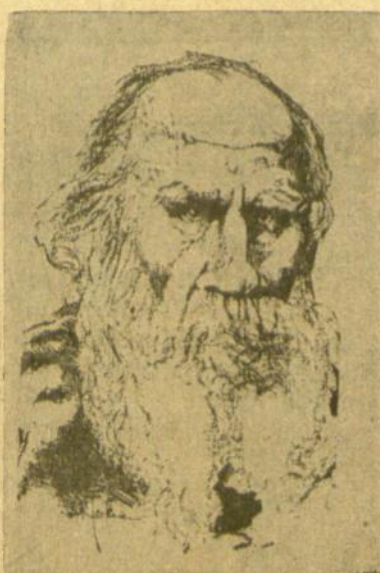
epizodas. Atsitikdavo ir taip, jog išgirdęs skaitomas ištraukas iš šio savo kūrinio, jų kaip savų net neatpažindavo.

Vis dėlto tie tolstojininkai — rašytojo gerbėjai netgi negalėjo suprasti, jog „Kare ir taikoje“ buvusi išreikšta labai gili autoriaus filosofija ir tai labai savaimingoj formoj. Andriejaus Volkonskio mintys ir jausmai, jam gulint sužeistam Austerlico mūšio lauke, arba paprasta išmintis neraštingo kaimiečio Platono Karatajevo tai nuoširdūs požiūriai į gyvenimą visų gyvųjų. Gi žmonių mirtį Tolstojus laikęs tik Dievo valia. Ir Nataša, jaunutė mergaitė, pilna meilės žmonėms, sužeistiesiems kareiviams, belaisviams. Tai vis kilni autoriaus filosofija. Arba dar toliau — patriotizmas jaunesniojo brolio Petie, atida-

vusio gyvybę už savąją šalį. Taigi kiekvienas, skaitydamas „Kara ir taiką“, gyvena kilnių charakterių šeimoje ir myli juos

Tolstojus „Kara ir taiką“ pradėjęs rašyti 1863 m. Pirmiausia jis norėjęs parašyti romaną apie „dekabristus“, pirmuosius Rusijos atskalūnus. Tačiau truputį vėliau nutaręs romano veiksmus nukelti labiau praeitį ir pradėti 1805-taisiais metais, napoleoniniais karais ir 1812-tųjų metų invazija. To visko „Karas ir taika“ vyksmui reikėję, ryškinant 1825 m. gruodžio 14 d. revoliuciją.

Toliau Tolstojutė rašo, jog sunkiai perprantami dalykai dėjęsi su jos tėvu L. Tolstojumi. 1863 m., medžioklės metu, jis kritęs nuo arklio, susilaužęs ranką ir gulėjęs be sąmonės. Kai atsipeikėjęs, šovusi jo galvon mintis, jog jis esąs didelis

L. Tolstojus

rašytojas ir parašysias amžiais išliekanti kūrinį...

„Kara ir taiką“ Tolstojus rašęs šešerius metus. Straipsnio autorė girdėjusi šeimoje, jog jos motina perrašinėjusi tą romaną net septynis kartus. Kai kurie puslapiai arba iš-

šomi ir perrašomi po keletą kartų. Kai kurias knygos vietas jis taisydavęs mažiausiai po vieną ar du kartus. Jo rankraštis buvęs labai sunkiai išskaitomas. Ypač sunku būvę išskaityti ir suprasti jo išbraukymus ir įtarpus rankraštyje tarp eilučių...

17 metų Aleksandra besidarbavusi pas tėvą, kaip jo sekretorė, mašinėle perrašinėdama jo straipsnius. Toji rašomoji mašinėle — „Remington“ buvusi viena iš pirmųjų tokio tipo išradimų. Ji buvusi tėvui pristatyta iš Amerikos kaip dovana. Tuo metu tėvas jau nerašęs jokių grožinės literatūros raštų. Jo paskutinis romanas buvęs „Prisikėlimas“. Tuomet Aleksandra buvusi 15 metų amžiaus ir tegalėjusi tik stebėti, kaip vyresniosios seserys — Tatjana ir Marija dariusios tėvo kūrinių nuorašus. Ji buvusi liūdna, kad negalėjusi tuo kartu niekuo tėvui pagelbėti.

— Šiuo laiku, kada visuose pasaulio kampuose vyksta konfliktai,

laisvės išniekinimai ir neapykanta tautų tarpe, — rašo Aleksandra Tolstojutė, — kūrinys „Karas ir taika“ tegalintis būti dar daugiau svarbus, negu jis buvo praeityje.

„Kare ir taikoje“, anot jos, L. Tolstojus mums perteikias ir nušviečias karo baisenybes, negana to, jis sutriuškines napoleoniškąjį mitą, ano žmogaus (Napoleono) įsivaizdavimą supermanu, palaužia jo pasitikėjimą savimi, jo garbės troškimą ir jo nemarumo mitą.

Pranys Alėnas.

PELNINGAS POLINEZIJOS KULTŪROS CENTRAS

Per paskutinius 10 metų buvo Laie, Havajuose, pastatytas Polinezijos kultūros centras. Jis sukurtas prie Mormonų kolegijos. Per metus pritraukia apie 600,000 turistų ir atneša milijonus pajamų. Užsimokėjęs 11 dol. 50 ct., turistai gali stebėti Tahiti, Fijį, Tongos, Samoos, Mao-ri ir havajiečių išskirtines kultūrinės apraiškas.

MIRĖ FIZIKAS EINSTEIN
Hans A. Einstein, Alberto Einstein sūnus, mirė Falmouth, Mass., sulaukęs 69 m. Jis buvo fizikas, dėstė hidraulikos inžineriją Kalifornijos universitete Berkeley. Paskutiniu laiku buvo išėjęs į pensiją.

VAKARŲ MENO PARODA IŠ RUSIJOS

Chicagos Meno muziejuje iki rugp. 12 imtinai dar bus išstatyti iš didžiųjų Maskvos ir Leningrado muziejų atgabenti vakarų dailininkų paveiksai. Čia randame įspūdingus kūrinius Monet, Cezanne, Gauguin, Rousseau, Lager, Renoir, Picasso, Van Gogh. Paroda susidomėjimas didelis, ir ji gausiai lankoma.

CIVILINIŲ TEISIŲ CENTRAS UNIVERSITETE

Notre Dame universitetas įsteigė Civilinių teisių centrą, kuriam finansuoti Fordo fundacija paaukojo pusę milijono dolerių.

Our "GOOD NEWS" is even better ...

Standard Federal Announces New Higher Interest Rates

CERTIFICATE ACCOUNTS (new accounts only)

On \$5,000 or more

Account	Maturity	Annual Yield
7 1/4 %	Four years	7.63 %
6 3/4 %	30 months	7.08 %
6 1/2 %	Two years	6.81 %
On \$1,000 or more		
7 %	Four years	7.35 %
6 1/2 %	One year	6.81 %
5 3/4 %	90 days	6.002 %

Certificate accounts are subject to penalty on early withdrawals.

PASSBOOK ACCOUNTS (new and existing accounts)

5 1/4 %

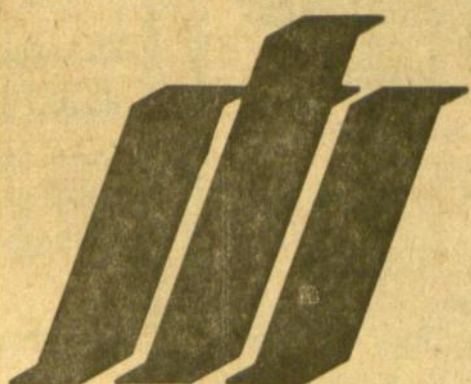
Increases to 5.39 %
on interest accumulated
for one year.

Interest paid to the
date of withdrawal.

Interest compounded daily. Deposits received by the 10th of the month earn interest from the 1st, if the funds remain on deposit to the end of the interest period. Deposits after the 10th of the month earn from the date of receipt.

HIGHER INTEREST RATES EFFECTIVE IMMEDIATELY.

For more detailed information on these new accounts, visit or call one of our savings counselors - it can mean more for you. Standard Federal Savings. Safe, secure and reliable savings plans, with you in mind.

Assets over \$190,000,000.00

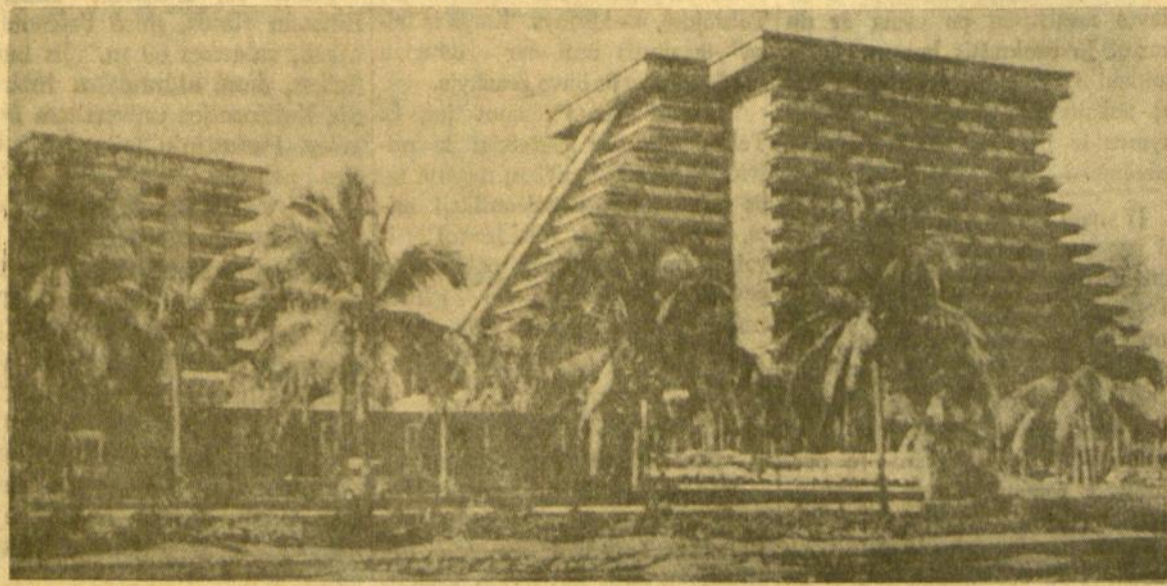
Reserves over \$16,500,000.00

STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION
4192 ARCHER AVENUE AT SACRAMENTO
CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE 847-1140

Monday, Tuesday, Thursday, Friday - 9 A.M. to 8 P.M.; Saturday - 9 A.M. to 12 Noon; Wednesday - no business transacted

Meksikos naujesio liuksusinio viešbučio Princess pagrindinis pastatas Acapulco kurorte atrodo kaip Aztekų piramidė. Kairėje yra labiau įprastas statinys su kambariais svečiams ir salėmis konvencijoms.

Modernioji Acapulco architektūros idomybė

Iškilo nauja piramidė Meksikoje

STASĖ SEMENIENĖ

Piramidžių statytojai neišnyko visai iš Meksikos padangės. Jie tiksliai išsikėlė iš kalvų bei slėnių ir pasislėpė į pajūrį.

Išvykę iš Meksikos sostinės Mexico City autobusu su turistais pamatyti kuo daugiau spalvingosios Meksikos, per Taxco — sidabro miestą, prilipusi, lyg kregždės lizdą prie kalnų, pasiekėme Acapulco, pikantiškąjį kurortą, kitą vadinamą „turistų spąstais“.

Pavažiavę apie 15 mylių į rytus palei okeaną nuo Acapulco įlankos, staiga išvydome reginį nematytą — visiškai lygumoję, lyg riedančių pakraščiu lūžtančių bangų išmesta, stovėjo puiki piramidė. Milžiniška struktūra! Ji stiepėsi aukštai į padangę ir josios silueta išsiskyrė taip pat stipriai dangaus mėlynėje, kaip didžioji ir reikšmingoji piramidė Teotihuacane, trisdešimt mylių į šiaurę nuo Mexico City. Šioji piramidė buvo taipgi labai panaši į Kukulkan Didžiąją šventyklą Chichen — Itza mieste Jukatan pusiasalyje.

Tik skirtumas yra tas, kad šioji naujoji piramidė nėra jokio griuvėsio, o pilna vadinamos moderniosios aristokratijos.

Aztekų šventyklos pavyzdžiu

Privaziavęs prie pagrindinio įėjimo, pro golfo laukus ir vešlias kokoso giraites, žmogus lieka stipriai veikiamas išpuždžio, juo arčiau artinasi prie šios XX amž. piramidės.

Visas naujosios piramidės grožis atsiveria įėjus į vestibulį. Vietoje beveik laukiamo šventykliskio tamsumo ar pogrindžio niūrumo, atvykusį pasitinka saulėtas

didingumas. Didžiulis keturkampis šešiolikos aukštų, lyg senovės romėnų atrium, su daugiau kaip 60 pėdų aukščio palmėmis ir 25 pėdų Majų kolonom aplink la-gūną (visa tai yra viduje pastato be stogo) pagrindinė joje didžiulio naujojo meksikiečių paminklo, vadinamo Acapulco Princess Hotel ir Club de Golf. Tos naujosios „Princess“ vestibulio projektas buvo paimtas iš Aztekų šventyklos didžiojo pagrindinio kiemo, su saulės ir mėnulio švieša, besiskverbianti per vaisių persiėviečiantį stogą, atsispindin-

Didžioji Kukulkan šventykla Chichen-Itza mieste yra viena istorinių struktūrų, turėjusių įtakos architektui, kuris sukūrė išpuždį Princess viešbutį.

— prabangos vienetas: erdvus ir skoningai išdekoruotas su meksikiečių darbo ryškiais kilimais ant balto marmuro grindų, platūs balkonai su nuostabių Meksikos ar Pacifiko vaizdų ir kiti atostogaujančiojo patogumai — lepinamieji dalykai. Rankų darbo baldai puošia visus kambarius. Fontanai ir lagūnos, žydinčios gėlės ir žaliuojantys augalai kiekviename žingsnyje. Balkonai paskendę žalumynuose. Plaukymo baseinai — iš viso ketvertas — gėlo ar jūros vandens su sklindančia muzika iš dugno, atrodo, lyg staiga atsiradę aplink nuostabaus grožio susiformavusias olas.

Viskas sukurta stilingai ir žaviam Acapulco gyvenimui. Restoranas (iš viso jų yra šešetas, nuo puošniųjų salonių iki lauko virtuvių) pūps lagūnos saloje; po šniokštančių krioklių, panašių lyg Tivolio sode Italijoje, yra... baras El Grotto, sveikatos klubai ir suomiškos sauna pirtys, meksikiečių „fiesta“ aikštės su degančiais žibintais — fakelais, tolu-moje užaujant jūrai, pusė tuzino teniso aikštelių lauke ir viduje, apšviestų naktį, lyg dienos metu, dvejetas jų vėsinamų.

Per pusantro tūkstančio meksikiečių patarnautojų, gerai išmąstintų ir spalvingai apręgtų, stengiasi patenkinti kiekvieną atvykusiojo įmori. Beveik visi kalba gražia anglų kalba.

Atostogaujantieji svečiai gyvena Princess viešbuty geriau už bet kurį aztekų imperatorių. Palmėmis ir įvairiais dekoratyviniais medžiais apsodintuose soduose per lagūną išmėtyti originalūs tiltai — iš virvių nupinti ir kabantieji. Aplinkui plačiai driekiasi žavūs vaizdai — nuo mėlynojo okeano skersai žaliuojančių golfo laukus ir šimtmėčio senumo girias išibėjęs remiasi į miglotus purpurinius kalnus.

Is Acapulco istorijos

Indėnai pirmiausia atsibastė į šią vietą prieš šimtmečius ir tu-tuoju pradėjo viską versti, kad čia išsikurtų. Iš tikrųjų, spėjama, kad „Acapulco“ reiškia „vietą, kur nendrės buvo naikinamos“.

Vėliau čia atklydo ispanai ir įkūrė laivų statybą, o taipgi uostą. Tačiau paskui viską sunaikino 1810 m. po meksikiečių revoliucijos. Nuo tada ligi 1930 m. mažai kas įvyko ar pasikeitė.

Po II pasaulio karo, dėl nuostabaus oro bei garantuotų šiltų ir saulėtų dienų apskritus metus, Acapulco užpuolė tikras turizmo įkarštis ir statyba pradėjo stieptis į padangę.

Užėjo tiesiog lenktyniavimo manija statyti kuo didžiausius viešbučius ir pralenkti šiaurės Amerikos statybą savo praban-

ga. Turistų antplūdžių atlaikyti, jie dygo vis didesni ir gražesni, labiau blyzgantys ir vis pranašesni.

O, kai pastatė viešbutį La Brisas, žmonės manė, kad tai yra po prabangos žodžio paskutinis taškas ir jau jie pamatė visa, kas yra matytina. Buvo išmėtyta dve-jetas šimtų atskirų rožinės spalvos vilų, o prie kiekvienos jų privatus vandens baseinas.

Dabar gi Acapulco Princess nušlavė viską ir pasigriebė pirmaujančią vietą pasaulyje. Šis beveik pusės šimto milijonų dolerių vertės objektas priklauso laivninkystės korporacijai, kurios savininku yra Daniel K. Ludwig iš New Yorko, vienas turtingiausių pasaulyje vyrų, bet vienas mažiausiai žinomų ir pačių kukliausių, labiausiai bėgančių ir besislepiančių nuo reklamos milijonierių.

Lyginant su Rockefellerio meno sedevru Havajuose

Kitas milijonierius Laurance S. Rockefeller jau per daugelį metų kūrė puošniausias ir prabangias bei skoningas vasarvietes Puerto Rico ir Virgin salose. O 1965 m. jis nustebo turistus ir pasaulį, atidarydamas duris Havajų salose į 15 milijonų dolerių kurortą, kuris pralenkė savo metu visus kitus jo ankščiau sugalvotus. Ant kelių tūkstančių akrų ploto didžiausioje Havajų saloje jis pastatė Pacifiko meno sedevrą Mauna Kea Beach Hotel, tada pavadintą pirmaujančiu visame pasaulyje.

Vien tikslas meno kūrinių, kuriuos įvairūs Rockefellerio pasiamtiniai surinko iš viso pasaulio, vertinami apie milijoną.

Pailgos formos modernūs pastatas per vidurį turi veidrodžių baseiną. Jame tropikiniai krūmai ir net keletas palmių stiepiasi per kelius aukštus į atvirą dangų.

Vaikštai aname moderniškajame pastate ir negali atsidžiaugti kiekviena apgalvota meniška de-

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai, pritalkinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 So., Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

16 DIENŲ — VILNIUJE 5

Kaina nuo \$675.00

Jungtis prie grupių galima Bostone arba New Yorke.

Dar yra vietų šiose grupėse:

RUGSĖJO 5 — SPALIO 3

ir

GRUODŽIO 21

Vykstantiems iš Chicago \$100.00

ir iš Detroito \$66.00 — daugiau.

Grupėse dalyvių skaičius ribotas — NESIVELUOKITE!

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalu kreipkitės:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway

South Boston, Mass. 02127

Telefonas: (617) 268-8764

Savininkė: ALDONA ADOMONIENĖ

FILOSOFO ROMANAS

Dr. Ralph McNery, kuris dėsto filosofiją Notre Dame universitete, parašė romaną „Kunigas“. Šį veikalą parinko Literatūros gilda savo nariams.

KONCERTINĖS YPATINGAS GITARAS IR KANKLES

DARO PAGAL UZSAKYMĄ

IR TAISO STYGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS

KVIRINAS RUNIMAS

4914 W. Cermak Rd.

CICERO, ILL. 60650

Tel. — 652-3200

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupsite perkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pilmad ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois, 60629

Tel. PProspect 6-8998

WAGNER & SONS

Typewriters, Adding Machines & Checkwriters

Nuomola — Parduoda — Taiso NAUJOS NAUDOTOS

Virs 50m. patikimas patarnavimas

5610 South Pulaski Road

Phone — 581-4111

APLANKYKITE VILNIŲ

ATA AMERICAN TRAVEL AGENCY,

1857 West 47th St., Chicago, Ill. 60629

Tel.: (312) 376-7228 arba 376-6755

Organizuoja ekskursiją į Lietuvą 1973 m. lapkričio mėn. Ekskursijos dalyviai išvyks iš New Yorko lapkr. 1 d. ir grįš lapkr. 9 d. Kelionė yra tik į Vilnių. Lėktuvai ir pirmos klasės viešbučiai yra rezervuoti. Pilna kaina \$559.00

Kelvių skaičius ribotas. Registracijos dabar. Pirmiau atvykusius pirmiau patarnaujama. Dėl smulkesnių informacijų kreipkitės viršminėtu adresu ar telefonu.

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visus mūsų apylinkes. Dėkojame jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogza, President

5 1/4 % All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

7 % 4 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

CHRYSLER — PLYMOUTH — IMPERIAL — VALIANT

BALZEKAS MOTORS

4030 Archer Avenue

Tel. VI 7-1515

Now... A New Service From Balzekas!

AUTO RENTAL

Rates From

\$6 Day

NEW PLYMOUTH: Rates start at \$6 Day, 8c Mile For Rentals Call Mike Kool at VI 7-1515

Nauji 1973 PLYMOUTH, 2 dr. DUSTER \$2,376.00

Nauji 1973 CHRYSLER 4 durų — nuo \$3,695.00

Daugumas automobilių turi Air Conditioning.

Yra likę keletas naujų 1972 metų 4 durų PLYMOUTH tik už \$1,864.00

VARTOTI gerame stovyje AUTOMOBILIAI parduodami URMO KAINA.

Turime naujų ir vartotų STATION WAGON.

Seniausios CHRYSLER prekybininkas Chicagoje

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street

Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

6%

5%

Mokamas už dvejų metų Certifikatų sąskaitas. Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS

PIRMAD. IR KETVIRTAD. ANTRAD. IR PENKTAD.

SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d.

9 v. r. iki 9 v. v.

9 v. r. iki 5 v. v.

Trečiad. uždaryta.

Rudolph iš Los Angeles, kurio idėja tapo jo sukurtuoju „kūdikiu“; Melvin Grossman iš Miami, padaręs brėžinius, ir Leonidas Guaranama, kuris vadovavo visam tuzinui architektų vietoje — meksikiečių žemėje.

Naujojo pasaulio modernioji prabanga

Princess viešbutis susidaro iš dviejų pastatų. Vienas — pati piramidė, o kitas — labiau įprastas moderniškais šalimais stovintis pastatas. Iš viso yra 777 kambariai svečiams šiame puikiam vasarnyvių dvare — beveik trejetas šimtų akrų, apsuptų sodais, vandens baseiniais, kriokliais ir Meksikos geriausio kalibro golfo laukais. Ir šita išskirtinoji vieta švyti visai ne taip toli nuo Acapulco miesto centro pusiauakelį ir aerodromą, ant okeano kranto. Vėsūs vėjeliai pučia iš atviros jūros išilgai sidabrinių paplūdimių, besitiesiančių beveik dviejų tūkstančių pėdų, ir neša vėn gaivinantį švarų tyrumą viskam, kas tik pasitaiko pakeliui jų take. Gi kiekvienas svečio kambarys

Nauji leidiniai

Prel. L. Tulaba. LIETUVA IR MES. Krivulės priedas. Vakarų Europos lietuvių sielovados leidinys. 1973 m. 16 psl.

Autorius, lietuvių šv. Kazimiero kolegijos Romoje rektorius, šiam leidinyje išryškina garbingą Lietuvos praeitį, sunkią priešpają Sovietų Sąjungos okupacijoje, primena Lietuvos kankinius ir tiesia viltis šviesesnei Lietuvos atečiai, atkreipdamas dėmesį į lietuvių pareigas: vardan meilės Lietuvai laikytis vienybės, visomis jėgomis dirbti Lietuvos išlaisvinimui, įdiegti Lietuvos meilę jaunojoje kartoje. Pabrėžia, kad santykiai su savaisiais tėvynėje tegali būti asmeniškai. Kultūrinis bendradarbiavimas esamose sąlygose neįmanomas.

KRIVULĖ. Leidžia Vak. Europos lietuvių sielovada. 1973 Birželis. Nr. 2 (10). Redaguoja kun. P. Celičius. Adr. 8939 Bad Woerishofen, Kirchenstrasse 5, Vakarų Vokietija. Spausdina saulėkarių spaustuve Romoje. Žurnalas gausiai informuoja apie naujuosius Vatikano potvarkius: duodama Apeigų kongregacijos apaštališkoji konstitucija apie ligonių sakramentą, Sakramentų kongregacijos instrukcija apie Eucharistiją, Apeigos nepaprastam Komunijos dalintojui paskirti. Plačiau aprašomas lietuvių dalyvavimas Eucharistiniame kongrese Australijoje. Gausi religinio lietuvių gyvenimo apžvalga, ypač kas liečia Europą. Pažymėtina, kad Vak. Europos lietuvių sielovada jau yra išleidusi 8 leidinius.

M. Gudelis, POVILAS MILERIS. Biografijos bruožai. Chicago lietuvių literatūros draugijos leidinys. Chicago, Ill. 1973 m. 232 psl. Kaina 3 dol.

Kaip įžangoje pažymima, ši knyga atsirado iš to, jog Petronėlė Petronavičiūtė Milerienė savo testamentu įrašė potvarkį, kad būtų parašyta knyga apie jos vyrą Povilą. To darbo ir emėsio artimas jū šeimos bičiulis M. Gudelis. Nupasakojama P. Milerio varginga jaunystė, jo sūnaus pirmieji žingsniai Amerikoje, jo talika "Naujienu" dienraščiu ir veikla su lietuviams socialdemokratais. Stengiamasi rašyti bešališkiau. Pvz. šiltai atsiliepiama apie prez. A. Stulginskį. Kartu su Milerio biografija informuojama ir apie to laikotarpio lietuvių pa-

dėtį bei veiklą, pvz. chorus, vaidinimus, organizacinę darbą. Povilas Mileris mirė 1966 m., sulaukęs 76 m. Pabaigoje pateikiami ir jo žmonos pagrindiniai biografijos bruožai. Ji mirė 1969 m., turėdama 74 m. amžiaus. Abudu Mileriai buvo nuolatūs lietuvių visuomenininkai, pamėgę organizacijas, teatrą, chorus.

Stasys Yla, VEIDAI IR VARDAI MŪSŲ KULTūros ISTORIJOJE. Nuo Mažvydo iki Skvirecko. Lietuviškos knygos klubas. 1973 m. 345 psl. Kaina 5 dol.

Berindamas duomenis apie šiluvą ir su tuo susijusią laikotarpį, besiknisdamas po archyvus ir istorinę literatūrą, Stasys Yla yra užtikęs įdomios medžiagos, kuri, papildyta naujuose leidiniuose atskleistais faktais, susikrystalizavo į šią intriguojančią knygą. Jorje, svarbiausia, koncentruojamasi į šiuos mūsų kultūros ir literatūros šulius: Mažvydą, Daukšą, Donelaitį, Juozą Amulfą Giedraitį, Valančių, Ant. Baranuską Jakštą - Dambrauską, Smetoną, Maiorinį, Jurgį Matulaitį, Skvirecką. Kartu su šiu kultūrininkų apibūdinimu supažindinama ir su jų gyvenimo bei veiklos laikotarpiu, su žmonėmis, su kuriais jie bendravo. Pateikiama ne tik gausiai faktų, bet daugeliu atvejų duodama ir nauja jų interpretacija, išryškinant naujus aspektus, negu ligi šiol buvo įprasta. Veiklas parašytas gyvu, vaizdžiu stiliumi, patrauklus medžiagos įvairumu, rekomenduojamas perskaityti kiekvienam šviesesniai lietuviui, kad galėtų papildyti mokyklose ir skaityboje gautas žinias apie šiuos mūsų kultūros stulpsius.

Knyga gaunama "Drauge".

SKAUTŲ AIDAS. 1973 birželis. Nr. 6. Oficialus Lietuvių skautų sąjogos organas. Vyr. red. S. J. Toliušis. Adm. adr.: 6840 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629.

A. Saulaitis, S. J. vedamajame duoda patriotinę mintį. Ilustruoti patarimai stovyklaujantiems. O. Saulaitienė aprašo, kaip gyvuliai kuriasi. Informuojama apie specialybes, apie pirmąjį senųjų skautų židinį, paminima kun. J. Prunskio sukaktis, informuojama apie naujus skautų ir kitų leidinius bei veiklą įvairiose vietose. Numeris gausiai iliustruotas.

LAISKAI LIETUVIAMS. 1973 liepa—rugpjūtis Nr. 7 Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius Juozas Vaišnys, S.J. Adr.: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636. Metams 5 dol.

Red. Vaišnys svarsto jaunimo apmąstymą knygomis, skatindamas lietuvius tapti mecenatais taip reikalingiems veiklams. Jurgis Gylis rašo tikėjimo praradimo ir atradimo klausimu (premiuotas rašinys). F. Juzevičius aptaria europietiška ekspresionistinę meną. Br. Krištanavičius, S.J., tęsia jėzuitų istoriją nepriklausomoje Lietuvoje. H. Didžiulytė-Mošinskienė savo rašiniu pagerbia tėvą J. Bružiką atminimui, o J. Venckus, S.J. — duoda a. a. kan. M. Vaitkaus nekrologą.

Seimos skyriuje J. Stašinskas svarsto paauglių bėgimą iš namų, o E. Pociuvienė rašo apie draudimą (Negalima!) vaikų auklėjimą. "Medikas" nagrinėja sensancinio žmogaus ypatybes, o M.D.E. — apie estafetę jaunimo veikloje. Kalbos skyriuje, redaguojamame J. Vaišnio, talkinant prof. P. Jonikui, nurodomos dažniau pasitaikančios rašybos klaidos. Recenzijų skyriuje A. Dirda aptaria L. Sutemos "Badmetį". D. Bindokienė perteikia Lietuvos gyvenimo naujienas. Numeris įvairus, gausiai iliustruotas.

JAUNIMO SKAITINIŲ KLAUSIMU

Dažnai mūsų spaudoje vis kiamas jaunimo skaitinių klausimas, bet iš kai kurių rašinių galima pastebėti, kad ne visiems aišku, kas yra tie jaunimo skaitiniai. Kai kurie juos sumaišo su mokyklos vartojamais vadovėliais. Prie JAV LB švietimo tarybos yra speciali komisija, kuri rūpinasi, kad mūsų jaunimas turėtų ką skaityti namie, kai pareina iš mokyklos. Visi žinome, kad kalbą gaūma praturtinti tik daug skaitant. Mokyklose vartojamų vadovėlių tam nepakanka. Vyresnieji namie turėtų skaityti patys, o mažesnieji — drauge su tėvais ar vyresniais broliukais bei sesutėmis.

Tėvai, kurie tikrai rūpinasi, kad vaikai namie lietuviškai skaitytų, labai gerai žino, kad mums labai trūksta tokių knygelių, kurias vaikai noriai skaitytų. Neužtenka, kad knyga būtų lietuviškai parašyta, naudinga, gal net ir literatūriškai puiki. Reikia, kad ji vaiką patrauktų, kad jis ją ir neverdžiamas norėtų skaityti. Deja, tokių knygų mes turime labai mažai. Prieš keletą metų jas buvo galima suskaityti ant vienos rankos pirštų, dabar, kai jau švietimo taryba paskelbė porą šiam tikslui konkursų, kai mūsų jaunosios

ATEITIS. 1973 Nr. 1. Lietuvių katalikų jaunimo žurnalas. Redaguoja kun. J. Staškevičius. Metams 7 dol. Adr.: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629.

Duodama gausiai pasaulio religinio gyvenimo naujienų. V. Kliorys informuoja apie religinę priešpają Lietuvoje, išryškina lietuvių atsparumą ir skatinama toki pat ryžtą parodyti išsivijoje. A. Pakalniškis aprašo moksleivių kursų Dainavoje, yra poezijos, kalbos skiltis, kreivos šypsenos, informacijų apie ateitininkijos veiklą. A. Čepas kelia mintį "Gaudeamus" jungti su "Ateitimi".

rašytojos ir pedagogės davė jaunimui po keletą knygelių, joms suskaityti jau, tur būt, reikėtų abiejų rankų pirštų. Bet toli gražu jų dar neužtenka. Juk vaikas vieną kartą perskaito knygą; jeigu labai įdomi, gal ir du kartus, bet paskui jau jos daugiau neskaityti, nori kitokios, naujos. O kur jų gauti?

Pernai Clevelande buvo sušaukta JAV LB tarybos sesija, kurioje daugiausia buvo svarstomi švietimo reikalai. Jaunimo skaitiniams ruošti komisijos pirmininkas J. Vaišnys, S.J., savo pranešime apžvelgė dabartinę mūsų padėtį ir pabrėžė, kad būtinai reikia ką nors daryti, kad turėtume daugiau įdomių knygų mūsų mažiesiems ir paaugliams.

Prie jaunimo skaitinių ruošimo jis siūlė eiti įvairiais keliais. Pirmiausia pageidavo, kad švietimo taryba ir toliau ruošytų konkursus. Prieš porą metų pirmasis konkursas davė jaunimo labai mėgstamą D. Bindokienės apysaką "Mieste nesaugu". Iš devynių antrajam konkursui atsiųstų veikalų net keturi buvo rasti jaunimui tinkami. Tos pačios D. Bindokienės premijuota apysaka "Parkas anapus gatvės" jau išspausdinta. Dabar "Draugas" spausdina J. Gylies "Gabriuko užrašus". Tuo bus pradėtos spausdinti ir N. Jankutės bei V. Vijeikio įdomios jaunimui apysakos.

Kitas kelias būtų — užsakyti jaunimui tinkamas knygas pas mūsų jaunuosius rašytojus. Dėl ko tik pas jaunuosius? Mat, praktika rodo, kad jaunesniosios kartos rašytojai labiau supranta dabartinį jaunimą ir sugeba prie jo prieiti įdomesniais keliais. Aišku, yra ir išimčių, bet išimties ir pasilieką išimtimis. Tačiau su tuo knygų užsakymu gali kurtai būti ir bėdos. Sakykim, užsakyti pas kurį nors rašytoją paruošti jaunimui knygą, susitarti ir dėl honoraro, o tas parašys tokią knygą, kuri jaunimui bus

visai nepatraukli. Ką tada daryti? Be abejo, bus daug nemalonumų ir tam rašytojui, ir užsakytojams.

Suvažiavime buvo paminėtas ir trečias kelias — užsakyti vaikams tinkamų knygelių iš Lietuvos. Ten kasmet išleidžiama naujų ar perspausdinama nepriklausomos Lietuvos laikais išleistų labai gerų knygų. Galima jų rasti be jokios propagandos. Daugelis šeimų turi įsigiję net po kelias dešimtis tokių knygelių, ypač mažiesiems. Pranešėjas šią galimybę tik paminėjo, bet nesiūlė jos net diskutuoti, nes gerai žinojo, kad šiuo klausimu įvairių asmenų nuomonės yra per daug skirtingos.

Bėdos yra ir su knygų leidimu. Švietimo tarybos lėšos šiam tikslui labai ribotos. Kai kurie siūlo kreiptis į privačius leidėjus. Bu-

vo kreiptasi. Visi sutiktų išleisti mokykloms vadovėlius, nes jų pasisekimas garantuotas, bet skaitiniai paprastai pelno neduoda, dažnai atneša tik nuostolį, todėl surasti jiems leidėjų nėra lengva.

Labai rimta problema yra ir tų knygų platinimas. Minėjome, kad vis dėlto turime išleisti gerų knygų, kurias galime suskaičiuoti ant pirštų, bet ir tų knygų nemaži kiekiai dar tebeguli lentynose, nes neatsiranda pirkėjų.

Tad maždaug tokie yra dabartinės jaunimo skaitinių komisijos rūpesčiai. Jūs kadencija jau baigiasi. Tikėkime, kad naujoji švietimo taryba ir naujoji jaunimo skaitinių komisija susilauks didesnio įvertinimo ir priitarimo. Jai linkime kuo geriausių sėkmės!

Juozas Vaišnys, S.J.

VERTINGAS KUPONAS

FORD CITY 7601 So. Cicero Ave. Tel. — 581-3900 Peacock Alley

HOUSE OF HEALTH FOODS

Pagal šį kuponą Jūs gausite "DISCOUNT" KORTELEJ pirkimui Vitaminų ir visų rūšių gydomųjų žolių (HERBS)

P E T K U S

MARQUETTE FUNERAL HOME

— TĖVAS IR SŪNUS —

TRYŠ MODERNIŠKOS KOPLYCIOS

2533 West 71st Street Tel. 476-2345

1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNHALL 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYŠ MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAKINGAS VIETA

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktorai

Trys Moderniškos Kopolyčios:

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas YArds 7-1741-2

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNŲ

2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213

11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-8572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-39

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

Philomena Offers...

A TREASURELAND OF GIFTS

With Deposits of \$250 to \$5000 or More

CHICAGO

savings and loan association

6245 south western avenue 476-1676

* Plus 5% Sales Tax

PHILOMENA PAUL, President

WEIGH YOURSELF

IN POUNDS OR KILOGRAMS

With Deposit of \$250 — \$500

\$399

FREE with \$500 Deposit

INSURED

KANADA ir U.S.A.

Pasinaudodami mūsų patarnavimu, geriausiai, paremsite savo gimines Lietuvoje, mūsų patarnavimas padės Jums apsispręsti ką pasiūsti ir kas bus naudinga ir praktiška.

Vasaros ir rudens sezonui, specialiai siūlome šias prekes: (Muitas jau įskačiuotas į kainą.)

Nepermatomo nailono medžiaga suknelei	\$12.00
Gefiūro medžiaga suknelei	\$14.00
Crimplene medžiaga su blizgučiais	\$18.00
Gelėta arba ornamentais crimplene medžiaga.	\$15.00
Lygi crimplene medžiaga suknelei.	\$12.00
Dirbtinis mink kailis paltui.	\$48.00
Dirbtinio nailoninio kailio paltui medžiaga.	\$27.00
Labai gera vilnonė moteriškiems paltams medžiaga	\$36.00
Nailoniniai išeiginiai marškiniai.	\$ 9.00
Komplektas moteriškų nailoninių apatinių rūbų.	\$ 9.00

Perukai nuo \$24.00 iki \$60.00. (Muitas už peruką jau įskačiuotas).

Priimame užsakymus: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų, šaldytuvų ir kt. Persiunčiame pinigų dėl tokių prekių, kurias negalima iš čia pasiūsti.

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)

421, Hackney Road, London, E. 2., England

Telef. — 01739 8734

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus prekėmis arba pinigais į Lietuvą arba kitas šalis.

SPYGLININKAI IR DRAUGAI

REDAGUOJA DR. S. ALIŪNAS

AR AŠ NESAKIAU

"Ar aš nesakiau, kad taip bus", visi mėgstame tarti. Net ir daina "Ar aš tau, sese, nesakiau" remiasi tuo svarbiu sakiniu. Juk giriasi, ar aš tau, sese, nesakiau, kad reikda kiemą šluoti ir kad atjos kokie ten bernai. Ir, žinoma, šią dainą dainuoja visi ir šiais laikais, tik, žinoma, visus kitus žodžius numesdami, o palikdami tik svarbiuosius "ar aš tau nesakiau". Ar aš nesakiau, kad taip bus, dabar po tikas rėžia sa'ėje. Esą aš sakiau, kad rusai užgrobs Lietuvą, aš sakiau, ateis vokiečiai, aš sakiau, kad jie pralaimės karą, aš sakiau, kad mums reikėjo karių, aš sakiau ir sakiau. Ak, kai paklausai tų visų, kurie žinojo, kad taip bus, net keista pasidaro, kokie mes esame visu sričių žinovai ir supratingi žmonės, viską žinojom iš anksto. Jeigu koks Hitleris būtų paklausęs mūsų ir jam būtų pasakę, kaip bus, būtų jis ir karo nepradėjęs. "Ar aš nesakiau, kad taip bus", pas mus skamba visur ir labiausiai ten, kai liečia praeitį.

Va, bostoniškas "Keleivis" birželio 12 d. numeryje parašė, kad mes turėjome numatyti antro pasaulinio karo rezultatus, bet mes toliau savo nosies nematėm. Esą, buvo galima sumažinti partizanų kovas, o esą tikra aukstinė nesąmonė buvo kalbėti, kad rusai sustos prie Baltijos sienos, esą nuo Sibiro buvo galima išsiųsti gelbėti ir eilę visokių kitokių laimčių būtų buvę, jeigu kas paklausęs, kad ir to paties "Keleivio", kuris jau tada žinojo, kad taip bus. Ir dabar esą mes viską galime padaryti, bet tik esame kurti ir, taip sakant, negirdime, kas ką kaip moko. O mūsų nuomone, kurti ar ne kurti, bet po kiek laiko vistiek bus tokių, kurie sakys, ar aš tau nesakiau, kad taip bus. Juk kas gi kitas gali taip numanyti, kaip tas, kuris po laiko viską sako.

Šiais laikais tokių, kurie nieko nežino, iš viso nėra. Juk visi viską žino, nesvarbu, ar tai liestų Rusijos ir Kinijos politiką, ar LB rinkimus, nesvarbu, ar tai liestų tapybą ar ekonomiką. Juk daug kartų esame girdėję, kaip kai kas skundžiasi, kad jam Dievas mažai davė ūgio ar perdaug svorio, kad mažai davė pinigų ir perdaug giminių, bet niekas nesiskundė, kad

jam Dievas davė per mažai proto. Taigi, visi, kurie kandidatavo į kokį postą ir nelaimėjo, visi, kurie žaidė kokiose rungtynėse ir neišlošė, visi, kurie dalyvavo konkursuose ir negavo premijų, visiems tiems kas nors turi pasakyti, ar aš nesakiau, kad taip bus.

Ar aš nesakiau, kad rusai ateis antrą kartą į Lietuvą, ar aš nesakiau, kad Altas su LB nesutars, ar aš nesakiau, kad Vlikas negalės nugalėti ruskių, ar aš nesakiau, kad Balfas susitars, ar aš nesakiau, kad to vaikas negabus, o to labai išmintingas, ar aš nesakiau, kad spektaklis nepavyks, ar aš nesakiau, kad anas pinigų neduos ir pagaliau, kad tas atostogų metu jokios žuvies nepagaus.

Ar aš nesakiau — patys reikšmingiausi žodžiai mūsų gyvenime, ir todėl kiekviena proga iškelkime savo reikšmę žodžiais: — Ar aš tau nesakiau.

T. Y.

— Ar aš tau nesakiau?

Spyglininkai guodžiasi

GALANDA KIRVIUS — KALAVIJUS AŠTRIUS

Kad lietuvis mėgsta pasibylinėti, buvo rašyta praeitame Spyglių ir Dyglių numery. Šis paprotys atsirado daug vėliau, o labiausiai išbujojo Lietuvos nepriklausomybės metais. Lietuvis nuo senų laikų visus ginčus stengdavosi išspręsti vietoje. Sakysime, susiginčiojo du vyrai, kurio kelnės gražiau dryžuotos, tai pirmiausia sprendžia žodžiu. Kada nepavyksta išspręsti žodžiais, kimba į atpaus. Daugeliu atvejų tokiu būdu pavyksta klausimą išspręsti. Sakysime, nepavyko žodžiais ginčo išspręsti, tuoj vienas kitą apsiuosi, o dar nepavykus, vienas kitą lazda pašventina, ir tokiu būdu paprastai būdavo 99.5% bylų išspręsta.

Žinoma, pasitaikydavo, kad pralaimėjusi pusė būdavo nepatenkinta ir griebdavosi apeliacijos. Apeliacijos metu pasikviesdavo tartininką. Taigi dabar du prieš vieną dėl teisybės eidavo klausimų spręsti. Daugeliu atvejų šitokį klausimą tinkamai išspręsdavo ir apeliacijos metu laimėdavo, nes vienas griebia iš priekio, o antras iš užpakalio. Šitokioje apeliacinėje instancijoje prašošs byla, keldavosi į tribunolą. Į talką pasikviesdavo kelis ir nutaikęs progą, su padėjėjais savo oponentą taip aplygindavo, kad jis kelias dienas išgulėdavo lovoje arba iškeliaudavo pas Abraomą. Ir taip byla užsibaigdavo.

Dabar, sakysime, kiek laiko užėmė Balfas byla ir kiek sumokėta advokatams. O juk būtų buvę lengviau išspręsti senoviškų lietuvišku būdu. Žinoma, mes negalvojame, kad tą klausimą turėjo spręsti senas ir naujas pirmininkai, bet tai atlikti galėjo pavesti sekretorėms. Sakysime, būtų buvę galima nustatyti, kad ta pusė laimės, kuri iš priešingos pusės išraus daugiau plaukų.

Jau ke'eri metai, kaip eina ginčas tarp LB ir Alto dėl pinigų pasidalinimo. Kiek posėdžių, ta, kiek laikraščiuose prirašyta, o konkrečių rezultatų vis nėra. O lietuvišku būdu šis klausimas jau seniai būtų išspręstas dar pirmoje instancijoje. Dabar, kiek girdėti, New Yorkas galanda kirvius ir kalavijus ir

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA APIE SAVE

"Nepriklausomos Lietuvos" liepos 18 d. numery M. Čapkauskas iš Montrealio rašo:

"Norint pagelbėti jau sunkiai alsuojančiai "N. Lietuvai", reikia griebtis drastiškų priemonių. Nuo mirties visada skaudi operacija reikalinga. Reikia pradėti taip, kad net aniuolai juoktų, nes kitaip gausis tas pats jovalas. Kiekvienas pardedagvės "N. L." jausis kaip srutose išsimaudęs.

Priežastis yra ta, kad valdyboje yra "medinių piūklų", kurie visur savo trigraį kiša ir redaktoriui tik amžių trumpina. R. Maziliauskas juos ir jas vadino "pielomis", o J. Petrėnas — mišūgenakopais".

Kitas "N. L.-vos" atviro žodžio priešas yra fanatizmu apskreps NADO. Jeigu galėtų, tai šis diktatoriškas širšynas ir Marfią pralenktų, nes jis įsakinėja redaktoriui, ką dėti į laikraštį, o ką ne.

Ne visi dar žino, ką reiškia NADO. Šis sutrumpinimas reiškia: "NABAŠNIKU ATSIDUODANČIŲ DAVATŲ ORGANIZACIJA". Vienas senas lietuvis taip apie jas išsireiškė: "Anos tokios glušos y, ka nē varlių romyt nemok".

Jeigu Mozė būtų nors vieną NADO narę pažinojęs, — jis būtų dar vieną įsakymą davęs".

IŠ SKAUTŲ STOVYKLOS

(Dalis Dariaus Girėno štabo)

Ąžuolyne po pavėsiais, Skautų miestas išsitiesęs, Gerbia Darių ir Girėną, Pirštais rodo į Būtėną.

Aplink štabą skaldo pliauskas, Visų vadas Ramanauskas Prisistatęs įrengimų, Laukia sesių užpuolimų.

Plačas šimet vadas mažas, Ima jį kažkoks mandražas, Penktas dienas vartus statė, Šeštą dieną kojas kratė.

O Bikulčius prie virtuvės, Tvarko puodus ir keptuves. Visą laiką žiūri skonio, Saugo ponias nuo Dirvonio.

JANAMARTĖS DEBUTAS

— Kaip žavū! — sušunka vyras savo jaunai žmonai, — kad tu mano vardadieniui nupirkai patefono plokštelę.

— Tai visai ne plokštelė, o tortas, kurį aš tau iškepiu.

LIUDYTOJO PARODYMAI

Teisėjas klausia liudytoją:

— Ar tiesa, kad kaltinamasis labai palaidai gyvena?

— Deja, teisybė, pone teisėdai, aš jį sutikdavau tokiuose loka'uose, kur man būtų gėda užėiti.

Gėlės visus žavi, bet darbas tik labai retas.

LINKSMI ĮSAKYMAI

— Portlande negalima viešo se poilsio vietose važinėti ratukais.

— Kentucky moteris negali pasirodyti keliuose su maudydami kostiumais, jei ji nesineša lazdos.

— Kansas valstijoje negalima sekmadieniais valgyti gyvačių.

— Maine valstijoje žmona gali atgauti pinigus, kuriuos vyras pralošė, lošdamas pokerį.

— North Carolinoje negalima drambliais arti žemės.

Iš knygos "Cockeyed Americana"

KAS YRA RAGANA

"Senatvė yra negailestinga žmogaus žudikė, tikra ir baisi ragana!"

St. Santvaras

ATSIKERŠIO

Vienas vyrukas jau taikstosi sėsti kine į kėdę, bet tuo laiku ateina žmona su vyru; moteris įkyriai įsideda nustumia vyruką, ir taip abu atsisėda.

— Gaila, mes jus pralenkėme, — sako vyras vaikiniui.

— O, nieko, — atsako vaikinai, žvelgdami į jo žmoną, aš manau, kad jūs su motina būsite filmu patenkinti.

RASTŲ DAIKTŲ ĮSTAIGOJE

— Pone profesoriau, — sako jo šeimininkė, — šiandien buvau pamestų daiktų įstaigoje ir ten iš tikrųjų atgavau jūsų skėtį, kurį buvote užmiršęs.

— Na, ką čia pasakoji pasakas! — užsirūstina profesorius. — Paskutinėmis dienomis aš visai nebuvau rastų daiktų įstaigoje.

Žiauriai kausis dėl teisybės Clevelando Balfos seime. O jeigu tenai neaimės, kovos sekančiam Balfos seime. O lietuvišku būdu reikalą sprendžiant, klausimas jau seniai būtų buvęs sutvarkytas, net pamirštą. Ne be reikalo sakoma, kad reikia mokytis iš praeities.

D.

TURISTO MALDOS

Londono laikraštyje buvo paskelbta, kad graikų Ortodoksų bažnyčia įvedė naują maldą, ir kiekvieną rytą bei vakarą vie-nuoliai meldžia Dievą apsaugoti Graikijos žmones nuo turistų.

Kad Dievas turėtų progos išgirsti ir kitą "medalio pusę", laikraštinkas Art Buchwald sukūrė turistų maldą, kuri skamba taip:

— Dangiškasis Tėve, pažvelk į mus, nužemintus Tavo tarnus — turistus, kurie yra pasmerkti keliauti po žemę, viską fotografuoti, siuntinėdami atvirukus, pirkdami suvenyrus ir dėvėdami, prosinimo nereikalaujančius, apatinius baltinius.

Mes meldžiame Tave, Viešpatie, kad mūsų lėktuvas nebūtų pagrobtas, mūsų lagaminai nepradintų ir per sunkus bagažo svoris nebūtų pastebėtas aerodromo tarnautojų.

Globok mus nuo sukčiaujančių taksi šoferių, neteisingų nešikų ir neteisėtų, nors angliškai kalbančių, gidų.

Duok mums kasdienio išmintingumo, kad viešbučiuose, kuriuos taip stropiai pasirinkome, mūsų rezervacijos būtų tikrai priimtos, kambariai paruošti ir karštas vanduo bėgtų iš čiaupų.

Mes meldžiame, kad telefonai veiktų, operatorės kalbėtų mūsų kalba ir viešbutyje neatrastume iš namų laiškų, dėl kurių turėtume nutraukti savo atostogas.

Nuvesk mus, Viešpatie, į gerus, nebrangius restoranus, kur maistas puikus, patarnautojai draugiški ir už vyną nereikia atskirai mokėti.

Duok mums išminties teisingai atsisikalyti, nors svėtimos valiutos vertės ir nesuprantame.

Suteik ištvėrmės aplankyti muziejus, katedras, rūmus ir pils, kurias kiekvienam turistui būtina regėti. O jeigu kartais praleistume kurį svarbų istorijos paminklą, vietoj to numigdami valandėlę, būk mums gailestingas, nes juk kūnas silpnas...

Vyro maldos

Brangusis Dieve, sulaikyk mūsų žmonas nuo per didelio iš-

laidumo, saugok jas nuo visokių "bargenų", kurių joms tikrai nereikia ir pinigų jiems neturime. Nevesk jas į pagundą, nes jos nežino, ką daro.

Žmonių maldos

Visagalės Tėve, sulaikyk mūsų vyrus nuo dažno žiūrėjimo į svetimautes ir mūsų lyginimo su jomis.

Saugok, kad jie naktiniuose klubuose ir kavinėse neprikrestų kvailysčių. Bet labiausiai meldžiame, neatleisk jiems kalbų, nes jie puikiai žino, ką daro!

O kai mūsų kelionė bus pasibaigusi ir grįšime pas savuosius, suteik mums malonę, kad atrastume draugų, kurie mielai išklausys mūsų pasakojimus, pažiūrės filmų ir fotografijų, ir mes pilnai pajusime, kad turistikas gyvenimas nebuvo veltui.

Stovint ant pjedestalo, reikia labai apsižiūrėti, kur stotai koja.

TAI SMULKMENA

Per pasikalbėjimų valandą su tėvais apie vaikų mokslą mokytojas sako motinai:

— Su jūsų sūnum reikala prastoki: jis sunkiai skaito ir rašo.

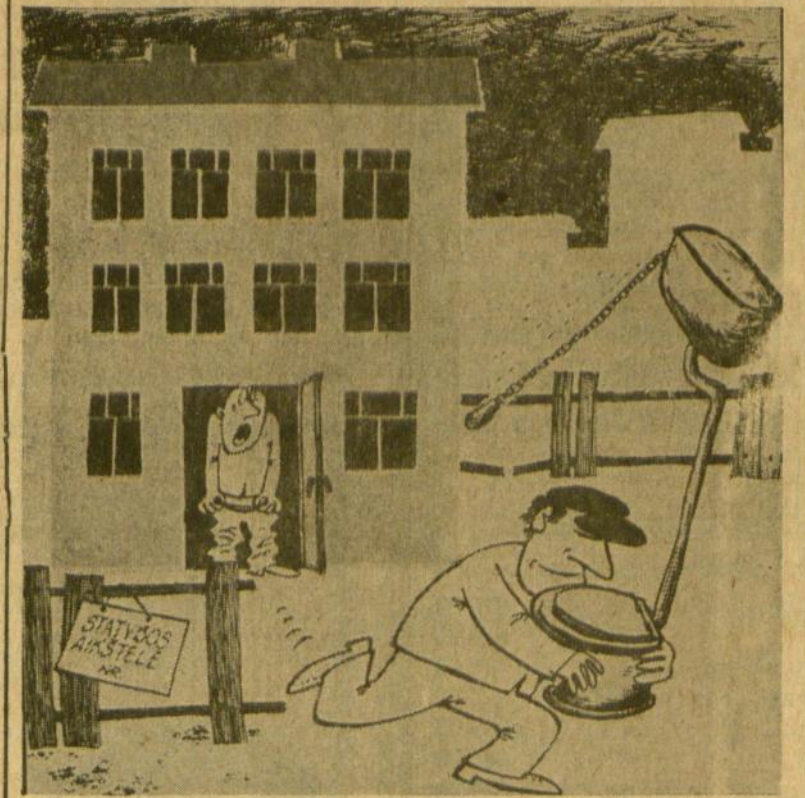
— Tai smulkmena, pone mokytoja, — atsako motina. Mes gana turtingi. Vėliau mano sūnus galės pasisamdyti sekretorę.

"Yra poecių, kurios galėtų būti puikiomis sekretorėmis. Taip ir maitai jas, švytruojančias šlaunim, su stenografijos bloknotėliu rankoj".

Vyta. Jonynas

— Sporto vadovybė yra ne kas kita, kaip tik dalies lietuvių visuomenės kepurė.

Jonas Šoliūnas

Sovietų Sąjungos rašytojas Zosčenko rašė, kad traukiniuose Rusijoje miegančiam pavagia nuo kojų batus. Dabar komunistinė Vilniaus "Šluota" įsidėjo šią nuotrauką, kur rojaus gyventojas pavogė kitam rojaus gyventoją užimtą buitinio aptarnavimo įrengimą.

DRAUGO ATVIRUKAS

Parašė iš kelionės draugas atviruką, Papuoštą medžiais, upėmis ir kalvomis. Ir jis nuvijo tamsų laiko rūką, Kaip pabaidytas vėlnio uodegom.

Ir aš prisiminiau, kaip vaikščiojom kalnuose, Kaip korėmės į medį ir į uolą, Ir pajutau, į širdį ir į nosį Toksai baisus gaudumas puola.

Ir tarė žmona: — Ko raukais, matyti, Lyg būtum šėrus ar namus praradęs? Ir pratarė sūnus: — Mamyt, tėtytei Liūdna, kad nebegali jau įlipti į medį.

Mikas Mužikas

Matai, brangusis, mums reikia pirkti dar vieną jarda knygų.

KARALIAUS PASIGYRIMAS

Dailininkas Vaistleris viename priėmimo sėdėjo šalia pagyvenusios damos, kuri pasakė jam, kad karalius Eduardas vertinas jo draugystę.

— Aš nepažįstamas su karaliumi Eduardu, — burbtelėjo Vaistleris.

— Bet karalius pats man sakė, kad pažįstu jus, — nenusileido dama.

— Jis tiesiog pasigyrė, — nutraukė pokalbį Vaistleris.

SILPNA PREKYBA

— Ar tiesa, kad jums prekyba nelabai sekasi?

— Deja. Jei protarpiais neužteitų antstolis, kartais per visą dieną nesulaukčiau žmogaus.

ŽMONA IR MEDŽIOKLĖ

Medžiotojas, pasirodęs su visa apranga, tarpduryje sutiko savo bičiulį.

— Kur tu išsiiruoi? Juk dabar ne medžioklės metas, — nušėbo bičiulis.

— Ša, tylėk... Mano žmona apie tai nieko nežino.

KALTI SUMUSTINIAI

Per darbo pertrauką įstaigoje Petras išsitraukia sumuštinį ir, žiūrėdamas į juos, atsidūsta:

— Sūris ir sūris! Vakar, šiandien, rytoj.

— Tai pasakyk žmonai, kad pajvairintų, — pataria Petro kolega.

— Ar tu juokies? Aš — juk viengungis ir pats tepuosiu sumuštinį.

— Žmogaus išmintis ne kojos, bet smegenys.

Dr. K. Šruoga

NUOSTABUS MOKSLAS

Komunistinė "Šluota" šitaip rašo apie tarybinius mokslo atsiekimus:

"Komunalinio ūkio skyriuje kasdien nuo dviejų iki trijų valandų budi ekspertas apšildymo reikalams.

Ateina klientas.

— Prašau pasakyti, ar daug man reikės anglų žiemai? — klausia jis.

— Kiek turite kambarių? — teiraujasi ekspertas.

— Viena.

Ekspertas susimąsto:

— Tai priklauso nuo kambario ploto.

— 14 kvadratinį metrų.

— O aukštis?

— 3 metrai.

— Labai svarbu, kiek kambarių langų.

— Vienas.

— Taip... Kokiame aukšte jūsų butas?

— Trečiame.

— Iš kokių medžiagų pastatytas namas?

— Plytinis.

— Gal pasakytumėt, iš kokių medžiagų krosnis?

— Kaip įprasta — koklinė...

— Aha... Ar dažnai manote kurenti?

— Kartą per dieną.

— Viskas aišku.

— Malonu. Tai kiek gi aš pri- valau nusipirkti anglies?

Ekspertas ilgai tyli, paskui atsako:

— Priklausys nuo to, kokia bus žiema..."